

LAPSEMME

MLL

4 | 2019

Mannerheimin Lastensuojeluliiton jäsenlehti

KEHITYS:

EI HÄTÄÄ

Viidesosa
lapsista puhuu
myöhemmin

ELLA-KIRJOJEN

TIMO PARVELA

”Keskustelkaa
tarinoistani
yhdessä”

Helppo

SATUHIERONTAOHJE
LEIKKI-ikäiselle

Kehu ja kannusta

VANHEMMAT KAIPAAVAT KAUNIITA SANOJA

Lisäksi Lapsen oikeudet 30 v • Mukana nuorten tietokonepeli-treeneissä • Mitä lukutaito on?

Leikkien tarjoaa MLL:n jäsenille 10 %:n alennuksen

Leikkien.fi-verkkokaupassa saat edun lisäämällä ostoskorissa alennuskoodin "MLLjäsenille" ja ilmoittamalla tilauksen kommentissa oman jäsennumerosi. Leikkien Outlet -myymälässä saat edun esittämällä jäsenkorttisi.

Alennus koskee vain normaalihintaisia tuotteita eikä sitä voi yhdistää muihin etuihin.

www.leikkien.fi

Leikkien Outlet -myymälä, Sarankulmankatu 12, Tampere

Päätöimittaja

Milla Kalliomaa, pääsihteeri

Puheenjohtaja

Mirjam Kalland

Toimituspäällikkö

Maria Gnosselius

Toimitussihteeri

Kaarina Kokkonen

Ulkoasu ja taitto

Nina Räisänen

Kansikuva

Jani Laukkanen

ToimitusneuvostoAnu Mustonen (pj.),
Jaana Kaartinen, Eva Kuntsi,
Petra Vesuri, Anne Vola**Toimituksen osoite**PL 141, 00531 Helsinki, p. 075 324
5579, lapsemme@mll.fi**Tilaukset ja osoitteen
muutokset**www.mll.fi/lapsemme,
lehtilaskut@mll.fi,
p. 075 324 5540 (ti-to klo 9–11)**Vuosikerta**25 euroa. Jäsenillä lehti sisältyy
jäsenmaksuun**Ilmoitukset**Bouser Oy,
Vattuniemenranta 2,
00210 Helsinki
Jukka Tiainen, p. 0400 444 435,
jukka.tiainen@bouser.fi,
Jouni Kohonen, p. 040 500 9929,
jouni.kohonen@bouser.fi**Ilmoitusaineistot**

lapsemme@bouser.fi

Levikki

43 473 (LT 2018)

Lapsemme 1/2020

ilmestyy 14.2.2020

KustantajaMannerheimin Lastensuojeluliitto.
ISSN-L 0358-7908, ISSN 0358-7908,
ISSN 2323-4946**Lapsemme-lehti ilmestyy**4 kertaa vuodessa,
52. vuosikertaPainotuotteet
4041-0619Tämän painotuotteen
valmistus on
perustettu kestävään
puunvalmistukseen
ja valvottuun
metsään
www.pefc.fi

Äitiporukassa

Kuva: Jani Laukkanen

Kun perheemme lapset olivat pieniä, minulla oli yksi erikoisen tärkeä rutiini arjessa: kipparoin heti aamupuuroista selvittyä kolmen lapsen vaunukaravaanin kohti leikkipuistoa. Olin opiskeleva kotiäiti uudella paikkakunnalla ja puistohetket merkitsivät minulle tärkeitä kohtaamisia muiden äitien kanssa. Äitiporukassa oli Eija, jonka avulla yksi äiti suoritti autokoulunsa ja toinen tenttinsä. Oli tunne, että kaikki kyllä hoituu, eikä ketään jätetä. Porukassa lapsista jaettu ilo antoi voimia vanhemmuuteen.

Ei ole ihme, että MLL:n perhekahvilat jatkavat kasvuaan. Siitäkin huolimatta, että syntyvyys alenee. Tai ehkä juuri siksi. Perhekahvilat, puistoreffit ja kohtaamispaikat luovat perusuottamusta lapsiaan hoitaville vanhemmille. Saan apua toisilta, kun tarvitsen ja autan itsekin.

Kohtaamispaikat tarjoavat hoitovapaalla oleville vanhemmille tärkeää vasta-ainetta yksinäisyydelle. Vanhemmilla on tuen tarpeita, mutta myös paljon voimavaroja, joista harvoin kirjoitellaan medioissa. Kotona hoitovapaalla olevat vanhemmat tekevät paljon muutakin kuin ovat kotona. He opiskelevat, tekevät vapaaehtoistyötä, auttavat toisiaan, hankkivat uusia taitoja ja suuntautuvat uusiin haasteisiin.

Voimavarat rikastuvat yhteisössä ja yksinäisyys näivettää. Vanhemmuuden tuki on myös lapsen oikeus. Kaikilla ei ole luomuverkostoja ja siksi tarvitaan organisoitua toimintaa. Matalan kynnyksen toimintaa ja tukea tarjoava perhekeskusmalli alkaa maakunnissa vihdoin edetä, mikä on loistava asia. Vertaistuen vaikutus on pitkäkestoista ja hankalasti mitattavaa pääomaa, josta hyötyvät paitsi välittömästi siihen osallistuvat myös välillisesti koko yhteisö.

Milla Kalliomaa, päätöimittaja

LAPSEMME

Sisältö nro 4 | 2019

- 3 **Pääkirjoitus**
- 5 **Missä mennään**
- 8 **Riitänkö vanhempana?** •
Paineet väsyttävät, kiitos kannattelee
- 14 **Puhe kehittyy arjen keskellä** •
- 19 **Kolumni**
Kestävä kasvatus luo valoa tulevaisuuteen
- 20 **Vieraana Timo Parvela** •
”Lastenkirjallisuus on maailman tärkeintä kirjallisuutta.”
- 24 **Nuoret e-pelaajat haaveilevat isosta pelitapahtumasta** •
- 28 **”Iso kuva” ei kerro tarpeeksi lasten oikeuksien toteutumisesta** •
- 29 **Lapsen asialla Esa Iivonen**
Lapsen oikeudet otettava lapsipolitiikan perustaksi
- 32 **Rentouttava kosketus**
5 hierontavinkkiä eri-ikäisille •
- 34 **Kirjallisia kysymyksiä**
Mitä lukutaito on? •
- 36 **Vapaaehtoinen**
Jututtamon ohjaaja avaa keskustelun
- 39 **Meidän MLL**
Vapaaehtoistyöstä voi saada osaamismerkkejä
- 42 **Kainalossa**
Iloiset ja mutkattomat Janika ja Miso

Kiitos palautteesta

Lapsemme-lehden 3/2019 suosituin juttu oli *Hali esiteinille*. Palautteen lähettäneiden kesken arvottiin kaksi kappaletta Leikkien-tehtävapakettia. Tämän numeron juttuarvonnasta kerrotaan sivulla 40.

Kaikki Lapsemme-lehden jutut löytyvät verkosta osoitteesta
▶ mll.fi/lapsemme

Kuva: Jani Laukkainen

20

Timo Parvela on Suomen luetuimpia lastenkirjailijoita. Huumori liimaa aikuisen ja lapsen saman kirjan ääreen.

M

• Kannessa

Puheenkehityksessä moni asia on normaalia. Suun lihaksia treenaa saippuakuplien puhaltelu ja pilliillä juominen.

Kuva: Johanna Sarajärvi

14

Kuva: Johanna Laakkio

Miso Heliuksen mielestä äiti on hyvä makarooniruissa, auton ajossa ja kannustamisessa.

42

MISSÄ MENNÄÄN

Tapahtumat ja tärpit meiltä ja muualta.

Kuva: Anna Autio

Minä saan olla minä

Ensi viikolla vietetään lapsen oikeuksien viikkoa ja juhli-taan 30 vuotta täyttävää lapsen oikeuksien sopimusta. Teemaviikon tavoitteena on, että niin vanhemmat kuin lapset tuntisivat paremmin lapsen oikeudet ja niiden merkityksen lasten hyvinvoinnille ja kehitykselle.

Selvityksen mukaan lapset tuntevat vielä heikosti oikeuksiaan, kuten oikeuden ilmaista mielipiteitään ja vaikuttaa omiin asioihinsa.

Juhlavuoden teemana on lapsen oikeus olla oma itsensä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen, ja jokaisen ihmisen persoonallisuuden ja identiteetin kunnioittaminen kuuluu ihmisoikeuksiin ja ylittää ihmisyden ytimeen.

ENTISTÄ TUTUMMAKSI

Tänä vuonna teemaviikon viettäminen laajenee koulujen ulkopuolelle harrastus- ja vapaa-ajan toimintoihin, kuten MLL:n paikallisyhdistyksiin. Valmiit materiaalit aiheen käsittelyyn koulussa tai vapaa-ajalla löytyvät lap-

sen oikeuksien viikon verkkosivuilta. Ohjelmassa voi olla vaikkapa itsensä toteuttamisen temppurataa tai omaku-vapiirustusta.

Hyviä tapoja nostaa esiin lapsen oikeuksia on myös kutsua kuntapäättäjiä kylään perhekahvilaan tai tarjou-tua itse tapaamaan päättäjiä. Heitä varten yhdistys on voinut kerätä etukäteen tietoa lapsilta, nuorilta ja van-hemmilta kunnan palveluiden toimivuudesta ja kehittä-mistarpeista.

Lapsen oikeuksien päivää 20.11. MLL juhlistaa Las-ten ja nuorten puhelimen maratonpäivystyksellä. Puhe-luihin (p. 116-111) ja chatteihin vastataan kello 12-21. **nuortennetti.fi**

Juhlapäivänä nostetaan myös liput salkoon. Lisää lap-sen oikeuksista lehden sivuilla 28-30.

▶ lapsenoikeudet.fi

▶ lapsenoikeuksienviikko.fi

▶ mll.fi/tietoa-mlista/lasten-oikeudet

Kuva: Päivi Kerjäläinen

MLL 100 - Kutsu mukaan!

Ensi vuonna juhlimme 100-vuotiaista Mannerheimin Lastensuojeluliittoa. Sadassa vuodessa on kuljettu pitkä matka, mutta tekemisen ytimessä on aina ollut jokaisen lapsen oikeus hoivaan ja hellyyteen.

Juhlavuotemme teema on mukaan kutsuminen, sillä työ lasten vuoksi on yhtä tärkeää nyt kuin vuosisata sitten. Sanoitamme tätä kutsua yhdessä tunnettujen suomalaisten kanssa, kun juhluvuosi 2020 käynnistyy. Kutsumme kaikki mukaan jäseneksi, vapaaehtoiseksi tai lahjoittajaksi. Samalla uudistuu MLL:n visuaalinen ilme.

Kesäkuussa järjestöväki kokoontuu liittokokoukseen Helsinkiin lähettämään MLL:n seuraavalle sadalle.

Varsinaista syntymäpäivää juhlimme 4.10. meille tärkeimpien ihmisten eli lasten kanssa. MLL:n yhdistykset ympäri Suomen järjestävät Koko Suomen lastenjuhlat, jonne jokainen lapsi perheensä kanssa on tervetullut.

Juhlavuoden nettisivut avautuvat vuoden vaihteessa.

► mll.fi/100

”On tärkeää, että koen kuuluvani perhekahvilassa ”joukkoon”. Se tuo iloa ja turvallisuuden tunnetta, ettei ole yksin lapsen kanssa.

MLL:n jäsenkysely 2018

TUTUSTU TÄHÄN

Viime vuonna Suomessa oli sijoitettuna kodin ulkopuolelle yhteensä yli 18 500 lasta. *Minä jaksan tämän päivän – Tarinoita lastensuojelusta* -kirjassa (LSKL & WSOY) viisitoista nuorta kertoo elämästään, johon on kuulunut lastensuojelun asiakkuus. Jokaisella heistä on takanaan kokemuksia, joita ei yhdenkään lapsen tulisi kohdata.

27 000

MLL:n vapaaehtoista työskentelee lasten ja perheiden hyväksi vuodessa yhteensä yli 830 000 tuntia.

Kalenteriin!

22.11. Lapset mukaan töihin -päivä

3.12. Tekojen tiistai

5.12. Vapaaehtoisten päivä

5.12. Lasten itsenäisyysjuhla, Säätöitalo, Helsinki

24.-25.12. Educa, Helsinki

7.2.20 Kaikille avoin MLL 100 -juhlaseminaari: Kansalaiset ja järjestöt parempaa huomista rakentamassa, Oodi, Helsinki

LEIKINPAIKKA

Leikkipankki täyttää 2 vuotta ja pankissa on jo yli 900 leikkiä. MLL:n yhdistysten välisen leikintalennuskilpailun voittaja on Vuoreksen yhdistys!

► leikkipankki.fi

TUTKITTUA

Vuorovaikutus lasten ja vanhempien välillä on parantunut, kertoo tuore Kouluterveyskysely. Etenkin 8.- ja 9.-luokkalaiset, lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat pojat kokivat aiempaa yleisemmin, että heillä hyvä keskusteluyhteys vanhempiensa kanssa. Tytöt olivat tyytymättömämpiä elämäänsä, esim. joka neljäs koki psyykkistä kuormittuneisuutta. THL.

Lasten mielestä unelmien Suomi olisi turvallinen, ympäristöystävällinen ja tasa-arvoinen, ilmenee Pelastakaa Lasten Lapsen ääni -raportista. Lähes 80 prosenttia kyselyyn vastanneista 13–17-vuotiaista piti suurimpana tulevaisuuden huolenaiheena ilmastonmuutosta. Vain alle 40 prosenttia uskoo voivansa vaikuttaa Suomen tulevaisuuteen.

WHO-Koululaistutkimuksen mukaan yksinäisyys yleistyy yläkoulun aikana. Yläkoulun alkaessa 14 prosenttia ja päättyessä 20 prosenttia nuorista kokee itsensä usein yksinäiseksi. Yleisintä se on 9.-luokkalaisten tyttöjen keskuudessa, joista joka neljäs on hyvin tai melko usein yksinäinen. Yksinäisyys lisää hermostuneisuutta ja nukahtamisvaikeuksia ja niihin käytettyjä lääkkeitä.

Vuoden isät

Onnittelemme Vuoden isä Hermanni Hyytiälää, Petri Jaakolaa ja Jukka Lagerblomia! Palkitut isät ovat pitäneet perhevapaita tai muulla tavoin osoittaneet keinoja yhdistää työ- ja perhe-elämä sekä rakentaneet turvallista isän mallia vaikeissa elämäntilanteissa. Lue isien tarinat:

► mll.fi/vuodenisat

YHTEISVASTUUKERÄYS

Yhteisvastuu vanhemmuudesta

MLL on mukana Yhteisvastuu 2020 -keräyksessä, jonka tuotto käytetään kotimaassa mm. MLL:n ja Pelastakaa lapset -järjestön toiminnassa vanhemmuuden tukemiseen. Keräys alkaa 2.2. ja se järjestetään jo 70. kerran. Juhlakeräystä voi tukea lahjoittamalla rahaa lippaaseen tai keräystilille.

► yhteisvastuu.fi

”Hyvä joulumieli -lahjakortti kohotti joulumieltä. Ostin lasten kanssa kaupasta ruokia ja herkuja, joista normaalisti joudun säästämään. Lämmin kiitos!

Kuva: Susanna Mikander

Huvia & hyötyä

Järjestösteily kokosi 350 MLL-aktiivia matkalle kohti Tukholmaa ja liiton tulevaisuutta. Näistä jälkimmäiseen johdatteli kouluttaja **Petri Rajaniemi**, joka ravisteli osallistujia miettimään asioita uusista näkökulmista. Sen lisäksi, että risteily oli monelle irtiotta arjesta, saatiin työpajoissa hyödyllisiä eväitä oman hallitusvastuun hoitamiseen. Risteilyn tärkeää antia oli myös tavata muita vapaaehtoisia eri puolilta Suomea. Risteilytunnelmia osoitteessa

► mll.fi/risteily

Kurkkaa nettiin

Kun tarvitse lapselle tilapäistä ja lyhytaikaista hoitoa esim. työmenon, lapsen sairastumisen tai vaikka teatterissa käynnin ajaksi, tilaa MLL:n hoitaja:

► mll.fi/lastenhoito

Kuva: Colourbox

Riittävän hyvä vanhempi

Vanhempia painaa riittämättömyyden tunne. Hyvä uutinen on, että ratkaisut eivät ole isoja ja kalliita. Läheisten, vertaisten ja tuntemattomienkin ymmärtävä tuki tekee arjesta armollisemman.

TEKSTI TIINA KIRKAS KUVAT PÄIVI KARJALAINEN

Osaanko, tiedäkö, jaksanko? Onko minusta äidiksi, isäksi, ylipäättään vanhemmaksi? Mitä muut ajattelevat tavastani toimia lapseni vanhempana? Olenko hyvä vanhempi – tai edes riittävän hyvä? Mitä minun tulisi tehdä toisin, jotta olisin vieläkin parempi vanhempi?

Vanhempia kalvaa riittämättömyyden tunne, selviää Mannerheimin Lastensuojeluliiton tuoreesta Vanhemman ääni -verkkokyselystä, jossa selvitettiin vanhemmuuden huolia. Riittämättömyyden kokemusta selittävät ennen kaikkea väsymys ja syyllisyyden tunne.

Lähes kaikki vanhemmat, jotka vastasivat riittämättömyyden tunnetta koskevaan kysymykseen, kertovat kokevansa väsymystä ja syyllisyyttä paljon tai jonkin verran. He kokevat, etteivät ole riittävästi läsnä lapsilleen eivätkä kelpaa itsenään puolisolleen tai muille läheisilleen. He myös uupuvat, kun tavoittelevat vanhemmuutta, joka tuntuu mahdottomalta saavuttaa. Tämän vahvistaa myös vanhempien uupumusta selvittänyt tuore tutkimus Jyväskylän yliopistosta.

Monia vaivaavat liian monet vaatimukset niin perheen sisäältä kuin ulkopuoleltakin. Kotona lapsiaan hoitavat äidit kokevat, ettei yhteiskunta arvosta heidän kasvatustyötään. Työssä käyvät äidit taas syyllistyvät pitkistä työ- ja hoitopäivistä, mikä rajaa yhteistä aikaa lapsen ja muun perheen kanssa.

Kyselyn mukaan juuri ajanpuute lisää riittämättömyyden tunnetta. Vanhemmilla ei ole aikaa lapsille, puolisolle, lä-

TUKEA ARKEEN MLL:n TOIMINNASTA

Tämän jutun kuvat on otettu MLL:n Seinäjoen yhdistyksen perhetalo Kivirikossa, jossa on avointa toimintaa lapsiperheille jokaisena arkipäivänä. Kuvien henkilöt eivät liity juttuun.

MLL:n perhekahvilat ovat suosittuja kohtaamispaikkoja samassa elämäntilanteessa oleville. Yhdistyksissä lapsiperheet voivat yhdessä suunnitella ja toteuttaa omia tapahtuma- ja toimintaideoita ja ennen kaikkea tavata uusia ihmisiä.

Etsi oman alueesi yhdistys
▶ www.mll.fi/yhdistyshaku

heisille, ystäville eikä varsinkaan itselleen. Osa vanhemmista myös kokee, että he kantavat yksin vastuun perheensä hyvinvoinnista, ja se uuvuttaa.

MIELIKUVANA SUPERVANHEMMUUS

Riittämättömyyden tunne on tuttu myös tamperelaisille pienten lasten äideille, jotka tapaavat toisiaan MLL:n Laivapuiston perhetalossa kaupungin keskustan kupeessa. **Emmi** on kahden lapsen äiti ja muistaa hyvin esikoisensa vauva-ajalta väsymyksen, epävarmuuden ja riittämättömyyden tunteen.

– Lapsi itki koko ajan, vaikka mitä olisin tehnyt. Kaikki muut äidit saivat vauvansa rauhoittumaan. En tiennyt, mitä tein väärin.

Nyt esikoinen on 5-vuotias ja kuopus 1,5-vuotias. Emmi kokee, että 5-vuotias jää paitsioon, kun hänen aikansa ja voimansa kuluvat nuorimmaisen lapsen kanssa. Molemmat lapset ovat kotihoidossa, koska Emmi perheineen asuu Tampereella vain väliaikaisesti.

– Tasapainoilien eri-ikäisten lasteni kanssa ja tunnen siitä riittämättömyyttä joka päivä, hän sanoo.

Kaisa on 9-kuukautisen vauvan äiti. Hänkään ei ihmettele, miksi juuri riittämät-

Jos vauva-aika väsyttää, siihen voi saada apua.

Lasten kaveritaidot on asia, jota lähes kaikki vanhemmat miettivät.

tömyyden tunne on MLL:n kyselyn huolilistan kärjessä.

– Vaikka minulla on kaikki aika annettavissa lapselleni, tunnen siltikin riittämättömyyttä. Julkisuus tarjoaa kuvaa elämästä, jossa on supervanhempia, joilla on superlapsia. Itse ajattelee, että enkö vain osaa.

Toisaalta riittämättömyyden tunne on terve reaktio nykyisissä ydinperheissä, joissa lapsen kasvatusvastuu lepää kahden tai vain yhden vanhemman harteilla. Aikaisemmin vastuuta saattoi jakaa laaja sukuyhteisö, sanoo neljän lapsen äiti **Hazel**.

– Voin hyvin sanoa, että on asioita, joita en tiedä. Ja tilanteita, joissa en osaa toimia.

Emmiä riittämättömyyden tunne kannustaa toimimaan toisin.

– Mietin iltaisin, miten päivä sujui. Seuraavana päivänä yritän selviytyä paremmin esimerkiksi lasten kiukkupuuskista. Päätän hoitaa tilanteet niin, etten annan heti omien tunteideni tulla sata lasissa, hän sanoo.

”**Julkisuus tarjoaa kuvaa elämästä, jossa on supervanhempia ja superlapsia.**

PALAUTETTA MONELTA SUUNNALTA

Hyvää vanhemmuutta mallitetaan paljolti julkisuudessa. Lehtihaastatteluuissa tavikset ja julkimot kertovat valinnoistaan, asian tuntijat taas jakavat neuvoja ja ratkovat ongelmia. Verkko keskusteluissa ja sosiaalisessa mediassa vanhemmat ruotivat omia ja muiden kokemuksia.

Arjessa vanhemmat hakevat tietoa, neuvoja ja tukea neuvolasta. Usein apu osuu kohdilleen, aina ei. Kahden lapsen äiti **Päivi** muistuttaa, että vanhemmat ja lapset ovat erilaisia, eikä kaikkia voi sovittaa samaan muottiin.

– En aikoinaan hankkinut 8-kuukautiselle lapselleni pinnasänkyä, vaikka neuvolassa minua siihen pitkällisesti kehoitettiin. Aika hyvin ovat lasten asiat, jos pinnasängystä tehdään neuvolassa näin suuri numero, hän sanoo.

Vanhemmat saavat palautetta myös tuntemattomilta kadunkulkijoilta. Lapset saavat kuulua, näkyä tai viedä liiaksi tilaa aikuisten maailmassa. Erään kerran tunte-

maton nainen puuttui siihen, että Hazelin rattaissa istuva lapsi ei suostunut pitämään pipoa päässään.

– Rouva kysyi minulta, millainen äiti oikein olen. Se oli järkyttävää. Lapsetkin ihmettelivät tilannetta mutta sanoivat, etten ole huono äiti.

Äitien mielestä eniten satuttaa kielteinen palaute omilta vanhemmilta.

Mutta myös myönteisiä ja kannustavia sanoja kuullaan. Vanhemmat naiset leper-televät lapsille ja kehuvat kohteliasta käytöstä tai taitavaa polkupyörän hallintaa. Lentomatalla vieraat ottavat itkevän lapsen syliinsä, jotta äiti voi syödä ateriansa rauhassa.

Parasta palautetta saadaan läheisiltä. Emmi kertookin miehensä äidistä, jonka nimeää oikeaksi kultakimpaleeksi.

– Hän sanoo, että saamme tosi hyvän tilin lapsistamme, koska kasvatamme heidät niin hyvin. Eihän sellaista kukaan koskaan sano ääneen.

Toisaalta Emmi pohtii myös omaa kyn-

Kuuntelu ja keskustelu luovat avoimen ilmapäirin.

Vanhemmat kaipaavat ympärilleen muita samassa elämäntilanteessa olevia.

hankala keksiä yhteistä puhuttavaa ja tekemistä.

Toisaalta kaikki vanhemmat eivät kaipaa muiden aikuisten seuraa vaan viihtyvät hyvin omissa oloissaan lapsensa kanssa. Toisille koti taas tuntuu vankilalta, josta on päästävä mitä pikimmin töihin tai muutoin aikuismaailmaan.

Mielikin voi muuttua, Kaisa sanoo.
– Ennen lapseni syntymää ajattelin, että viihdyn kotona enkä ainakaan mene mihinkään vauvakahvilaan. Parin kuukauden kuluttua kaipasin jo pois kotoa ja muiden vanhempien seuraa.

Yksin lasten kanssa kotona on myös helppo olettaa, että kaikki muut vanhemmat tekevät jossain jotain tosi mielenkiintoista, Emmi sanoo.

– Sosiaalisessa mediassa näyttää siltä, että kaikilla muilla on koko ajan joitain mielettömiä bileitä. Tehdään syysretkiä ja löydetään lasten kanssa kantarelleja. Ja itse miettii, josko jaksaisi lähteä yhtään mihinkään.

Yksinäisyys liittyy läheisesti riittämättömyyden tunteeseen, Hazel sanoo.

– Syyllisyyttä koetaan siitä, että ei ole omia ystäviä.

Toisaalta toinen syyllistävä tabu on vanhemman halu olla yksin, viettää omaa aikaa.

– Neuvolassa ei valmenneta siihen, että äiti voisi haluta olla ilman lapsia, Emmi sanoo.

Hän kertoo tuttavastaan, joka eron jälkeen viettää joka toisen viikonlopun omillaan.

– Hän on tosi onnellinen mutta kokee sitä huonoa omaatuntoa. On tunne, että ei sellaista saa sanoa ainakaan ääneen.

TIETOA KOHTAAMISPAIKOISTA

MLL:n kyselyyn vastanneet vanhemmat kaipaavat vertaistukea ja tiivistä vanhempien verkostoa ympärilleen. Toiveena on kaveri, joka jakaa saman elämäntilanteen

Vanhemmuus huolettaa eniten

MLL:n **Vanhemman ääni** -kysely toteutettiin viime keväänä Vanhempainnetin verkkosivuilla. Kyselyyn vastasi 641 vanhempaa, joista suurin osa oli 2–12-vuotiaiden lasten äitejä.

Suurimmiksi huolenaiheiksi vanhemmat nimesivät riittämättömyyden tunteen, arjenhallinnan ja rahahuolet. Lapsia koskevista huolista tärkeimmät liittyivät kaverisuhteisiin, peleihin ja sosiaaliseen mediaan sekä lapsen fyysisen ja psyykkiseen kasvuun.

Vanhempien oli vaikeinta puhua ulkopuolisille omasta yksinäisyydestään, rahahuolistaan ja parisuhteestaan. Lapsia koskevista huolista sitä vastoin oli helpompaa kertoa muille ihmisille.

Kyselyn mukaan vanhemmat kaipaavat tietoa tunteidensa käsittelyyn ja hallintaan, arjen- ja ajanhallintaan sekä itsehillintään. Lisäksi he toivoivat tietoa lasten tunteista ja niiden hallinnasta, fyysisestä ja psyykkisestä kasvusta sekä peleistä ja sosiaalisesta mediasta.

► mll.fi/vanhemmanaankysely

nystään puuttua muiden vanhempien tapaan toimia lastensa kanssa.

– Kerran kehuin kaveriani, joka rauhoitti hienosti 2-vuotiaansa itkupotkuraivarikohauksen. Hän purskahti itkuun, koska oli sanoistani niin kiitollinen.

VAIETTU YKSINÄISYYYS

MLL:n kyselyn mukaan vanhempien on vaikea puhua ulkopuolisille yksinäisyydestään. Yksinäisyys on kokemuksena herkkä ja häpeällinen, ikään kuin henkilökohtainen epäonnistuminen. Kyselystä ilmeneekin, että osalla vanhemmista ei ole ketään, jonka kanssa jakaa turvallisesti ja luottamuksellisesti huoliaan. Näin siitakin huolimatta, että heidän ympärillään on muita ihmisiä tai he elävät parisuhteessa.

Parisuhteen puhumattomuus onkin toinen vaiettu aihe, kyselystä selviää.

Tamperelaiset äidit muistuttavat, että yksinäisyyttä on monenlaista.

Vanhempi on voinut kärsiä yksinäisyydestä jo ennen vanhemmuuttaan, ja tunne vahvistuu yksin kotona lapsen kanssa. Tai sitten lapsi ei jätä tilaa eikä aikaa vanhoille ystäville. Näillä ei ehkä ole omia lapsia tai lapset ovat kovin eri-ikäisiä, jolloin on

”Yksin lasten kanssa kotona on myös helppo olettaa, että kaikki muut vanhemmat tekevät jotain tosi mielenkiintoista.

ja siksi osaa kuunnella ja ymmärtää.

MLL:n lisäksi tapaamispaikkoja järjestävät neuvolat, seurakunnat, monet yhdistykset ja kuntien perhekeskukset. Vanhemmat voivat verkottua eri tavoin myös keskenään puistoissa, piholla ja sosiaalisessa mediassa.

Tampere esimerkiksi on sen verran suuri kaupunki, että vanhempien ryhmiä riittää jokaiselle, joka sellaiseen haluaa hakeutua, Päivi sanoo.

– Vanhempia tapaa myös lastenvaatteiden kirpputoreilla, vauvauinneissa ja teattereissa. Toista on pienillä paikkakunnilla, joissa on vähemmän lapsiperheitä ja heille järjestettyä toimintaa.

Äidit korostavat, että vanhempien ryh-

mistä on hyvä tiedottaa aktiivisesti esimerkiksi neuvolassa. On myös muistettava, että perheet eivät ole samanlaisia. Etenkin uudet paikkakuntalaiset tarvitsevat tietoa ja uusia tuttavuuksia.

Perhekahviloissa ja vanhempainryhmissä vanhempia yhdistää juuri vanhemmuus. Tapaamiset rytmittävät arkea ja tarjoavat tilaisuuden vanhemmille ja lapsille tutustua toisiinsa. Keskustelut voivat toki jäädä pintapuolisiksi, koska lapset vaativat huomiota ja jutustelut katkeavat.

Mutta syvällisiäkin yhteyksiä syntyy.

– Jossain vaiheessa sitä tajuaa, että nämä ihmiset täällä pitävät minusta ihan itseni takia – eivät vain siksi, että lapsemme ovat samanikäisiä, Hazel sanoo.

Toisen vanhemman läpimät sanat jäävät mieleen.

Kiitos ja kehu kannattelevat

– Meillä kaikilla on vastuu vahvistaa vanhemmuutta ja puhua vanhemmuudesta nykyistä myönteisemmällä tavalla, sanoo suunnittelija **Anna-Maija Okker** MLL:sta.

”Meillä kaikilla” hän tarkoittaa ammattilaisia neuvoloissa, päiväkodeissa ja kouluissa, asiantuntijoita medioissa, vanhempien lähipiiriä ja tuntemattomia kadunkulkijoita.

Okker muistuttaa, että ulkopuolisten on helpointa tarttua ongelmiin ja arvostella vanhempia heidän toiminnastaan tai toimimattomuudestaan. Silti vanhemmat tarvitsevat arjessaan pieniä kannustuksen ja voimaantumisen paikkoja, kun tilanne esimerkiksi pienen lapsen kanssa näyttää kääntyvän väärään suuntaan.

– Vanhemmalle voi sanoa, että tämä suoriutui hienosti kiukuttelevan lapsen kanssa tai tilanteesta, joka varmasti otti voimille. Voi myös kehua lapsen hyvää käytöstä ravintolassa tai kaupassa.

Joskus pienikin arvostava, myötätuntoinen ele, katse tai hymy riittää.

Vanhempien on hyvä tiedustella myös toistensa kuulumisista. Aina voi kehua toista vanhempaa, joka pukee hermostumatta kurahaalarit rimpuilevalle lapselleen tai jaksaa keskittyä lapseensa olemattomista yöunista huolimatta.

Hyvä on myös oppia vastaanottamaan kiitosta, kehua ja apua.

Okker toivoo vanhemmilta armollisuutta niin muita vanhempia kuin itseäänkin kohtaan. Vanhempi voi olla ylpeä itsestään, kun työpäivän jälkeen laittaa jotain ruokaa perheelleen. Ei ole väliä, kattaako pöytään kotitekoista vai valmistein.

– Ihan tavallinen arki riittää.

Vanhempi voi olla myös tyytyväinen, kun jaksaa paneutua lastensa koulu-tehtäviin tai vastaanottaa maltilla teinin tunneryöpyä.

Okker muistuttaa, että kielteinen palaute ei motivoi kehittymään vanhempana. Myös neuvoloiden, päiväkotien ja koulujen ammattilaiset voisivat vanhempiä tavatessaan lisätä myönteistä palautetta.

– Yksikin kiitetty asia vanhemmuudessa merkitsee jo paljon, hän muistuttaa.

Ovara tyttöä

Kun lapsen elimistö on kypsä tuottamaan puhetta, hän alkaa jäljitellä vanhempiaan. Lapsi yksinkertaistaa kieltä ja harjoittelee äännteitä. Joskus puhe voi kaivata ylimääräistä tukea.

TEKSTI LAURA PÖRSTI JA MARIA GNOSPPELIUS KUVAT JOHANNA SARAJÄRVI

Pieni vauva herää kohta, sanoo yksi.

– Anna pallo, sanoo toinen.

– O-ou, huudahtaa kolmas.

2-vuotiaiden kokoontumisessa kaikki käyttävät koko sanavarastonsa. Toisilla se on isompi kuin toisilla. Se on tavallista.

– Lapsen puheen kehitys on hyvin yksilöllistä, kertoo puheterapeutti **Anna Koivukangas** Tutoris Oy:n Kainuun aluekeskuksesta. Hän kohtaa työssään erityisesti alle kouluikäisiä.

Vanhemmasta voi kuitenkin tuntua epävarmalta. Netistä löytyy monenlaista listaa kertomaan, kuinka monta sanaa lapsen pitäisi minkäkin ikäisenä osata.

Puheterapeutin mielestä niihin ei kannata tukeutua liikaa. Puheen kehitystä voi seurata rauhassa ja kiinnostuneena. Se on luonnollinen tapahtuma, joka ottaa aikansa.

– Jossain mielessä puheen kehitys jatkuu koko iän. Mehän opimme aina uusia sanoja ja merkityksiä niille, Koivukangas huomauttaa.

HOIVAKIELI TUKEE OPPIMISTA

Puheen oppiminen alkaa jo kohdussa, kun vauva kuulee vanhempiensa puhetta. Synnymän jälkeen puhe kehittyy vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa.

– Kun lapsi oppii vähitellen käyttämään äänentuottoelimiään, hän alkaa jäljitellä vanhempiaan, Anna Koivukangas valottaa.

Vanhemmat kehittävät lapsensa puhevalmiuksia huomaamattaan. He juttelevat hänelle, sanoittavat arkisia asioita ja käyttävät

helpotettua kieltä.

– Monilta tulee selkäytimestä hoivakieli, jossa sanojen alut korostuvat, käytetään helppoja äännteitä ja puhutaan eri korkeuksilta niin, että kuunteleminen on lapselle kiinnostavaa, Koivukangas toteaa.

Pipistä, hauvasta ja piipaa-autosta puhuminen siis tukee kielen kehitystä. Samoin sitä tukee lapsen sanomisten laajentaminen.

– Kun lapsi sanoo lintu, vanhempi täydentää: niin, tuolla lentää musta lintu. Tämä kartuttaa sanastoa ja antaa mallia pidempien lauseiden rakentamisesta, Koivukangas vinkkaa.

Pienen lapsen puheessa oravasta tulee ovara ja tykkää voi olla tyttöä. Lapsi yksinkertaistaa kieltä luonnostaan, ja niin saa ollakin.

– Lapset oppivat konsonanteista usein ensin p:n ja m:n – siksi ensisanat ovat sellaisia kuin pipi, pupu tai mamma. Vaikeimpia äännteitä taas ovat r ja s, joita viidennes lapsista harjoittelee vielä kouluun mennessään, Koivukangas kertoo.

Joillakin lapsilla ilmenee ajoittaista puheen sujumattomuutta: puhetta harjoittellessaan he toistavat sanan ensimmäistä tavua. Yleensä se menee ohi.

– Lasten sanomisia ei tarvitse korjata eikä heitä pidä vaatia sanomaan oikein. Puhetta ei myöskään pidä hoputtaa. Mutta aikuisen kannattaa puhua oikein malliksi.

VIIDESOSA PUHUU MYÖHEMMIN

Millaiset merkit sitten kertovat siitä, että puhe saattaa kaivata ylimääräistä tukea? Yleensä puolivuotias jokeltelee ja 1-vuotias

NÄIN MEILLÄ

Kotonamme puhutaan useita kieliä. Minä puhun lapselle ruotsia, isä ranskaa ja keskenämme puhumme englantia. 1-vuotiaana lapsi alkoi puhua omaa kieltään, jota ystävämme luulivat joksikin vieraaksi kieleksi, mutta sitä kieltä emme mekään ymmärtäneet.

Lapsi oli suomenkielisessä päiväkodissa, koska ajattelin, että on tärkeää saada myös suomi vahvaksi. Se vahvistuikin niin, että hetken pelkäsin sen syrjäyttävän ruotsin. Kodin monet kielet eivät ole minua pelottaneet, koska tulen itse kaksikielisestä perheestä.

Nyt eskarilaisen ruotsi on vahvaa ja suomi sujuu hyvin. Päätin jo odotusaikana puhua lapselle ruotsia, koska se on tunnekieleni. Olen vahvistanut sitä lukemalla lapselle paljon ja käyttämällä monipuolista sanastoa.

Isälle on ollut vieraampaa pysyä yhdessä kielessä. Johtuneeko hänen taustastaan, sillä hän on kotoisin Norsunluurannikolta, jossa heimokieliä on yli 60.

Keskustelemme lapsenkin kanssa paljon kielistä. Vertailemme, miten joku asia sanotaan eri kielillä. Lapselle oli pitkään olemassa mammas språk, pappas språk ja mommos språk.

Julia, 31

Saimme päiväkodista neuvolan 4-vuotistarkastukseen lapun, jossa todettiin lapsen puheentuottamisen olevan hieman epäselvää, etenkin lapsen innostuessa.

Lapsi puhuu paljon ja sanavarasto on laaja, mistä olen iloinen. Itse ymmärrän puhetta hyvin, mutta kaikki eivät. Eri äännteiden, kuten r:n ja s:n, tuottamisessa on haasteita. L innostuu jonkun sanan alussa mutta keskellä ei, kun peräkkäin on kaksi eri konsonanttia, esimerkiksi kolme on koome.

Nyt lapsi on herkistynyt kirjaimille. Maiskuttelemme alkukirjaimia: mmmmmaito. Oma nimi ääntyy muotoon Tonja ja sitä on suhisteltu: sssSSStonja. S-äänne alkaa löytyä, mutta vielä se ei liu'u osaksi muita äännteitä. Uskon, että äännteet tulevat aikaan enkä ole huolissani.

Katja, 43

- Papunet.net-sivustolla paljon tietoa puheen kehityksestä ja materiaalia kommunikoinnin tukemiseen.
- Ideoita hauskoihin puhe- ja kieliharjoituksiin ja aiheeseen sopiviin sovelluksiin Puhetta terapeutista -blogista: puhettaterapeutista.fi.
- Leena Mäkisen, Anne Suvannon ja Soile Ukkolan kirja *Eetu, litu ja kertomattomat tarinat* (PS-Kustannus) vahvistaa lapsen kerrontataitoja. Sisältää kolme kuvakertomusta, jotka lapsi saa itse luoda, ja teoria-osuuden aikuisille. Kirjoittajat puheterapeutteja ja tutkijoita.

”Myös saippuakuplien puhaltaminen vahvistaa suun lihaksistoa.

sanoo jo joitakin sanoja. 2-vuotias opettelee sanojen yhdistämistä. Pojat ovat monesti vähän tyttöjä jäljessä.

– 3-vuotiaana lapsen puheen tulisi olla sellaista, että vieraskin saa siitä pääosin selvää. Mutta näissä on aina kyse karkeista arvioista, Anna Koivukangas sanoo.

Noin joka viidennellä lapsella puheen kehitys viivästyy. Syitä on monia. Joskus taustalta paljastuu kuulon alenema tai puhe voi olla motorisesti vaikeaa. Aivoliiton mukaan noin seitsemällä prosentilla todetaan kehityksellinen kielihäiriö, jota ennen nimettiin dysfasiaksi. Se voi ilmetä paitsi puheen puuttumisena tai vähäisyytenä myös vaikeutena ymmärtää puhetta.

– Puheen ymmärtämisen pulma voi olla vanhempien vaikeampi havaita kuin viivästys puheen tuottamisessa, Koivukangas tietää.

Ymmärryksen vaikeus voi ilmetä siten, että lapsi ei osaa noudattaa pitkiä ohjeita.

– Jos jotain pyydetään hakemaan jonkin takaa ja mukana on esimerkiksi värejä ja lukumääriä, lapsi ei osaa toimia, Koivukangas kuvaa.

Paniikkiin ei silloinkaan ole syytä. Viivästymät eivät ole vanhempien vika, ja niihin on saatavissa apua. Tilanne voi helpottua pienillä tukitoimilla.

– Jos jokin lapsen puheessa huolestuttaa, kannattaa ottaa asia esille neuvolassa tai hakeutua puheterapeutin vastaanotolle.

Varhainen puuttuminen on puheen kehityksen ongelmassa todella hyödyllistä.

ARKI ON YHTÄ KIELIHARJOITUSTA

Jos lapsen puhe tuntuu kehittyvän mukavasti, asiaa ei tarvitse Anna Koivukankaan mielestä kummemmin harjoitella. Perusarinki riittää treeniksi: asioiden sanoittaminen, loruttelu, kuvakirjojen lukeminen yhdessä, leikkiminen ja tavalliset kotiaskareet. Televisio-ohjelmistakin lapsi nappailee uusia sanoja aivan huomaamattaan.

Suun lihaksistoa vahvistavat tekemiset ovat toki hyödyllisiä kenelle tahansa.

– Pillillä juomista ja puhaltamista ohjaan useimmiten perheille, joissa on puheen kanssa pulmaa. Se on hyvä harjoitus huulille ja opettaa kieltä vetäytymään. Myös saippuakuplien puhaltaminen on hyvä juttu, Koivukangas sanoo.

Jos puheen ja kielen kehitys kaipaa tukea, tukiviittomat tai puhetta tukevat kuvat voivat auttaa. Ne vähentävät puhumisen painetta ja voivat Anna Koivukankaan mukaan ryöpsäyttää puheen kehitystä nopeasti eteenpäin.

– Esimerkiksi Pikku Kakkosen nettisivuilta löytyy hyvä valikoima kommunikaatiokortteja. Niistä voi tehdä lapselle vaikka päiväohjelman, josta hän näkee sanoituksen tukena kuvina, mitä tapahtuu seuraavaksi. Sellainen on kiva kenelle tahansa leikki-ikäiselle, Koivukangas vinkkaa.

HYVÄ JOULUMIELI

KERÄYS 21.11.-24.12.2019

LAHJOITA

Soita 0600 16555 (10 € + pvm/mpm)

Lähetä tekstiviesti HJM20 numeroon 16499 (20 €)

Lähetä tekstiviesti HJM30 numeroon 16499 (30 €)

www.hyvajoulumieli.fi

JOKAINEN LAPSI ON AINUTLAATUINEN!

Jokainen lapsi on yhtä arvokas!

Lapsen oikeuksien viikkoa vietetään 18.–24.11.2019 juhlan merkeissä. YK:n lapsen oikeuksien sopimus täyttää tänä vuonna 30 vuotta.

Lapsen oikeuksien viikko on toiminnallinen teemaviikko, jota vietetään koulujen ja varhaiskasvatuksen lisäksi tänä vuonna myös vapaa-ajalla ja harrastustoiminnoissa. Mukaan toimintaan ovat tervetulleita esimerkiksi järjestöt, kunnat ja seurakunnat. Viikon teemana on lapsen oikeus olla oma itsensä.

Lähde mukaan viettämään viikkoa ja näyttämään, että ihmisoikeudet kuuluvat kaikille eikä ketään saa syrjiä!

Lue lisää: www.lapsenoikeuksienviikko.fi

Kestävä kasvatus

Viime aikoina on käyty paljon keskustelua ilmastonmuutoksesta ja kestävästä kehityksestä. Keskustelu on ollut huolisävytteinen: ilmastonmuutos uhkaava hyvinvointiamme. Keskustelu on myös kärjistänyt mielipiteitä. Ollaan puolesta ja vastaan, vaikka aina ei ole selvää, minkä puolesta ja mitä vastaan.

Keskustelu kestävästä kehityksestä tarvitsee sitä, että katsotaan asioita lasten näkökulmasta. Katastrofeilla ja uhkakuvilla kasvattaminen luo pahimmillaan toivottomuutta. Yhä useammin väitetään myös, että vapaaehtoinen lapsettomuus on ilmastoteko. Kun lapsi tai nuori kuulee tällaisen viestin, hän saattaa tehdä sellaisen johdopäätöksen, että hänkin on ilmastorasite.

Meidän aikuisten on siis syytä pitää mölyt mahassa. Meidän on kyettävä pitämään kaksi perspektiiviä samanaikaisesti mielessämme: kyllä, ilmastonmuutos uhkaa maapallon ja ihmiskunnan hyvinvointia, ja kyllä, asiaan on mahdollista vaikuttaa. Ihminen on toki taitava aiheuttamaan ongelmia, mutta myös erittäin taitava ratkaisemaan niitä.

Kestävällä kehityksellä ei tarkoiteta sitä, että lapsilta riistetään tulevaisuus, eikä vapaaehtoinen lapsettomuus liity kestävään kehitykseen. Kestävä kehitys on kokonaisuus, jonka keskiössä ovat myönteiset arvot: suhtautuminen luontoon ja kanssaihmiin. Kestävä kasvatus on kasvattaa lapsesta empaattinen, luonnosta ja luonnon ilmiöstä innostuva, luontoa ja toisia ihmisiä kunnioittava.

Keskeistä kestävässä kasvatuksessa on lasten osallisuus. Kun lapsi saa olla mukana suunnittelemassa uusia tapoja toimia, lapselle muodostuu ymmärrys. Kun lapsi saa viettää mukavia hetkiä luonnossa, vaikkapa metsässä samoilemassa, lapsessa herää rakkaus luontoon. Samalla vahvistuu kokemus siitä, että asioille kannattaa ja voi tehdä jotakin, mikä puolestaan luo merkityksellisyyttä ja toivoa. Lapsella on oikeus unelmoida valoisasta tulevaisuudesta, hänellä on oikeus huomisen iloon.

Mirjam Kalland
MLL:n liittohallituksen puheenjohtaja
varhaiskasvatuksen professori

Tällä kolumnipaikalla vuorottelevat MLL:n
asiantuntijat.

Vakava humoristi

Timo Parvela ymmärsi jo lapsena naurun voiman. Se yhdistää lapsen ja aikuisen, viihdyttää, houkuttelee lukemaan. Tärkeimpänä tehtävänään kirjailija pitää kuitenkin ajattomien tarinoiden punomista.

TEKSTI TUUJA SILJAMÄKI KUVAT JANI LAUKKANEN

1960–70-luvulla Jyväskylän Kortepohjan omakotialueella vilisi lapsilaumojia. Heitä nimitettiin kotikatunsa mukaan: oli Tähtäimen lapset ja Piilukon, Ruutisarven ja Luotipysyn lapset. Talvet pelattiin katulätkää, kesäisin pyöräiltiin. Ikähaitari oli suuri, mutta kaikki saivat olla mukana leikeissä ja pihapeleissä.

Mukana juoksenteli Parvelan opettajaperheen kekseliäs pojanviikari, Timo.

Toisaalta Timo, jota kaverit kutsuivat Partsuksi, viihtyi mainiosti myös omissa maailmoissaan. Parhaimpia hetkiä olivat omat lukuhetket, jolloin hän varasi itselleen valtavan pinon Suklaa-Sanna -keksejä ja sarjakuvia ja vetäytyi olohuoneen sohvalle lukemaan.

Ahmimisiässä hän luki kaikki Suomessa ilmestyvät sarjakuvat: Asterixit, Tintit, Lucky Luket. Jaska Jokusta lukiessaan hän piipahti vähän väliä keittiössä kysymässä äidiltään, mitä jokin outo ilmaus tarkoitti.

Tuohon aikaan puhuttiin sarjakuvien mädättävän aivot, koska ne eivät olleet oikeaa taidetta. Keskusteltiin siitä, voiko äidinkielen tunneilla edes käsitellä sarjakuvaa, ovatko ne sopivaa luettavaa lapsille.

Mutta Timo oli oppinut lukemaan Aku Ankoista. Hän oli vaatinut lukemaan ääneen samaa lehteä niin kauan, että osasi sen ulkoa. Näin hän oli pikkuhiljaa oppinut hahmotamaan sanoja.

KOULUN ainekirjoitustunnilla Timo loisti. Hän tähtäsi aina siihen, että hänen aineensa luettaisiin ääneen ja että luokkakaverit nauraisivat. Oli aihe mikä tahansa, Timo väänsi sen hauskaksi.

Kerran otsikkona oli ”Mitä on laiskuus?” Tavoitteena oli aina saada kolme liuskaa tekstiä. Timo kirjoitti ainekirjoi-

tusvihkon ensimmäiselle sivulle ”Tätä”, toiselle sivulle ”on” ja kolmannelle sivulle ”laiskuus”. Onneksi opettajan huumorintaju riitti.

Hän koki olevansa vahvimmillaan kirjoittaessaan.

Haaveammatteja oli monia lääkäristä metsänhoitajaksi, mutta todellisia vaihtoehtoja oli vähän.

– Opettajien lapsi kasvaa opettajien maailmaan, pitkiin kesälomiin ja lyhyisiin työpäiviin, silloin ne olivat vielä lyhyitä. Eikä opettajankoulutuslaitoksen pääsykokeisiin ei tarvinnut lukea yhtä ainutta kirjaa, naurahtaa Parvela.

Opettajankoulutuslaitoksen äidinkielen lehtorit kannustivat Parvelaa kirjoittamaan, ja tekstejä alkoi syntyä.

– En ole heittäytynyt. Monta vuotta opetin päivät ja kirjoitin illat. Kun saimme lapsia, ajattelin jättää opettajan työn vain hetkeksi.

Toisin kävi. Tuolloin 90-luvun puolivälissä Parvela kirjoitti muun muassa Ansa ja Oiva -tv-sarjaa ja ensimmäiset Ella-kirjat. Kuudennen kirjansa jälkeen hän uskalsi jättäytyä vapaaksi kirjailijaksi.

NYKYISIN Parvelan molemmat lapset ovat jo aikuisia, mutta heidän lapsuusajastaan hän jäi erityisesti kaipaamaan iltasatuhetkiä. Ne alkoivat yleensä painilla vanhempien suuressa sängyssä. Lapsia piti kääriä peittoihin, möyhentää tyyneillä, antaa heidän purkaa energiaa ennen kuin he rauhoittuivat kainaloon kuuntelemaan.

Tietenkin kirjailija testasi omia tekstejään lapsillaan. Lisäksi hän luki muun muassa Taru sormusten herrasta -trilogiaa. Lapset rakastivat näitä hetkiä vielä teini-ikäisenäkin.

Eivät kirjailijan omatkaan lapset silti välttyneet nykyajan vitsaukselta: lukuajan syövilta ruuduilta. Erityisesti Parve-

”*Opin lukemaan Aku Ankoista. Vaadin lukemaan ääneen samaa lehteä niin kauan, että osasin sen ulkoa.*”

laa huolestutti, miten saisi pelaamisesta innostuneen poikansa lukemaan.

Hän keksi nerokkaan peliajan latausjärjestelmän. Muna-kelloon väännettiin aikaa 45 minuuttia. Kun poika oli lukenut kellon pärahdykseen saakka, hän saisi pelata vastaavan ajan. Miten kirjailija riemuksikaan, kun poika kerran jatkoi lukemista kellon soimisesta välittämättä, sillä kirja oli liian jännässä kohdassa.

– Lukutaito vaatii aluksi paljon harjoittelua. Sitten kun lukemista ei tarvitse enää miettiä, sisältö vie kyllä mennessään. Jokainen lapsi ansaitsisi sen, että joku auttaisi häntä löytämään omat keinosensa harjoitella lukemista.

Kun lapset olivat pieniä, kirjailija poti syyllisyyttä siitä, että oli liian vähän läsnä lastensa elämässä. Hän oli paljon kotona, mutta usein omissa ajatuksissaan.

– Siitä on edelleen tuplaharmitus. Nyt tekisin toisin.

Silloin en ollutkaan se, mikä olen nyt. Toisaalta aika harva vanhempi jaksaa täpöllä olla lasten leikeissä mukana.

Parvela muistaa isänsä sanoneen, ettei vanhempien tehtävä ole leikkiä lasten kanssa.

– Siihen nähden me 60-luvulla syntyneet muuttimme perinteitä tosi paljon, ja nykyvanhemmat vielä enemmän.

Varsinkin lasten ollessa teini-iässä Parvela kirjoitti paljon vanhemmuudesta.

– Oli paljon asiaa siitä mustasta möykystä joka istuu huoneen nurkassa ja jolle ei mikään kelpaa eikä se puhu mulle. Sitä hankalaa aikaa oli terapeutista käsitellä huumorin keinoin.

SYYSKUUSSA Parvela nousi Jyväskylän kaupunginteatterin näyttämölle yhdessä Loiskis-orkesterin kanssa. Se oli hieno hetki, sillä paikka oli esikuvana erälle hänen lem-

pitarinoistaan, Ella teatterissa. Ensimmäistä kertaa hän pääsi lukemaan tätä tarinaa sen syntysijoilla.

Hän lukee kohdan, jossa Pate kyseenalaistaa teatterin mielekkyyden, sillä luulee näyttelijöiden näyttelevän pimeässä esiripun takana. Se räjäyttää lapset nauruun. Toinen takuuvarma hihityshitti on Ella luokkaretkellä -kirjan kohta, jossa Sampan uimahousut tippuvat uima-altaaseen yhä uudelleen.

Osa tarinoista on kirjoitettu yli 20 vuotta sitten, mutta ne naurattavat lapsia edelleen. Huumori koukuttaa ja yhdistää lapsen ja aikuisen. Juuri sitä Parvela tavoittelee: että lapset ja aikuiset viihtyisivät kirjan parissa yhdessä.

– Elloja kirjoittaessani en välittänyt siitä, ymmärtävätkö lapset jokaista yksityiskohtaa. On herkullista ajatella, että vanhemmat ja lapset joutuvat keskustelemaan niistä. Lapsi huomaa kyllä, ellei teksti kiinnosta aikuista.

Parvela aloitti suositut Ella-tarinakonserttikierroksensa vuonna 2013. Tarinakonserttien esikuvana on keskieruoppalainen kirjallisuuden äänenlukuperinne erityisesti kirjallisuustaloissa. Lukijat ovat tähän erikoistuneita näyttelijöitä.

– Meiltä tällainen esittävä kirjallisuus puuttuu.

Kuinka ollakaan, juuri samoissa maissa, Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä on pystytty vastustamaan lukuinon laskua.

– EU:n lukutaitohankkeen mukaan merkittävin lapsen lukutaitoa ennakoiva tekijä on kirjallinen ympäris-

tö. Jos lasten halutaan tarttuvan kirjoihin, niiden pitää olla esillä. Isän ja äidin kädessä, televisiossa, somekanavilla.

PARVELA vieraili hiljattain Sierra Leonessa Unicefin kutsumana. Hän seisoi paikallisessa koulussa luokkahuoneen edessä ja kysyi:

– Tiedätkö, mitä kirjailija tekee? Lapset katselivat hämmentyneinä toisiaan. – Tiedätkö, mikä on kirja? Jälleen syvä hiljaisuus.

– Lapset eivät tiedä, koska kirjoja ei ole. Lukutaitoon kannustetaan heitäkin, mutta mitä he sitten lukevat?

Unicef on painattanut joitakin kirjasia, joissa kuvataan arkielämää kylissä, mutta lastenkirjallisuus puuttuu sisällissotien ja luonnonkatastrofien murjomasta Sierra Leonesta täysin.

– Lukutaidon kehittyminen vaatii motivaatiota. Tämäseksi on kehitetty lastenkirjallisuus. Kirjailija tekee kaikkensa, että tarina kiinnostaisi. Harva aloittaa lukemisen Kafkasta. Siksi lastenkirjallisuus on maailman tärkeintä kirjallisuutta. Se on portti.

Kirjailijan tavoitteita lasten kasvattaminen ja lukutaidon kehittäminen eivät kuitenkaan ole, vaan tarinan punominen mahdollisimman laadukkaaksi.

– Kun kirjoitan tarinoita lapsille, pidän kielen lapsentasoisena, mutta aiheet ja tarinat ovat yleismaailmallisia. Hyvässä tarinassa pitää olla rakenne ja kiinnostavat hahmot ja draamaa niiden välillä. Kenties ripaus ajan-kohtaista sekä sopivia koukkuja. Niin se syntyy.

Kuka hän on?

TIMO PARVELA

- Suomen tunnetuimpia ja kansainvälisimpiä kirjailijoita. Viettää tänä vuonna 30-vuotistaiteilijajuhlansa.
- Kirjoittanut tv-sarjoja ja yli 80 kirjaa, mm. suosittua Ella-sarjaa ja nuorille suunnattua Kepler62 -sarjaa.
- Unicefin Lapsen oikeuksien vaikuttaja 2016 -tunnustus.
- Kirjoittanut vanhemmuudesta kirjassa Murrosikäisen käyttöohje – kertomuksia perhearjen keskeltä (Tammi).
- Junior Finlandia -palkinto vuonna 2006 kirjasta Keinulauta.
- Asuu Kirkkonummella vaimonsa Reijan ja kahden lanchashirenkärjakoiran kanssa.
- Lempiharrastus laiturin päässä mato-ongella istuminen ja lempipaikka metsä.

Kisaa näppäimillä

1 Elektroninen urheilu eli e-urheilu on tietotekniikkaa hyödyntävää kilpaurheilua. Sitä voi harrastaa niin joukkueena kuin yksilönä riippuen pelistä ja pelimuodosta.

Counter-Strike on yksi tunnetuimmista ja seuratuimmista e-urheilupeleistä. Sen ytimessä on taistelu poliisien erikoisjoukkojen ja terroristien välillä. Tietokonepe-
lin ikäraja on Suomessa 16 vuotta. Pelien ikärajat ovat pelikohtaisia.

Tietoa ikärajoista ja median käytöstä:

- ▶ ikärajat.fi
- ▶ pelikasvatus.fi
- ▶ mll.fi/lapset ja media

Videopelien parissa kilpaileminen on suosittua urheilua. Pasilan nuorisotalon pelitiimissä hiotaan yhteistyötä ja haaveillaan isoon pelitapahtumaan pääsystä.

TEKSTI MAARIT PIIPPO KUVAT JANI LAUKKANEN

Keittiössä kiehuu pasta ja pannulla tiri-see jauheliha. Leikkuulaudan ääressä **Eerik Madisson** kuorii sipuleita samalla kun **Aaron Öhrnberg** hurauttaa pippuria myllystä kastikkeeseen. Ryhmä nuoria on tullut treeni paikalle kaupan kautta. Spagetti bolognese valmistuu, ja tiistaisin kokoontuva pelitiimi aloittelee treeniään kokkaamalla ja syömällä yhdessä.

Eerik, Aaron, **Niko**, **Sten** ja **Ilta** muodostavat tietokonepeli Counter-Strikea tavoitteellisesti pelaavan tiimin, jonka pelipaikka on Helsingin kaupungin nuorisotoimen ylläpitämä Pasilan nuorisotalo, nuta. Paikassa on kymmenen laadukasta pelikoneetta, joita nuoret voivat maksutta käyttää. Harjoittelu vaatii hyvin varustetun tietokoneen, tarkan näytön ja nopean nettiyhteyden, ja laitteiden kustannukset ovat parin tuhannen euron luokkaa.

Ryhmästä kehittyi pelitiimi pari vuotta sitten, kun nutassa järjestettiin yöläni, jossa pelattiin lauantai-illasta sunnuntaiamuun asti. Lani on paikallisverkkoa hyödyntävä tapahtuma, jossa pelataan tietokonepelejä samassa tilassa pitkiäkin aikoja.

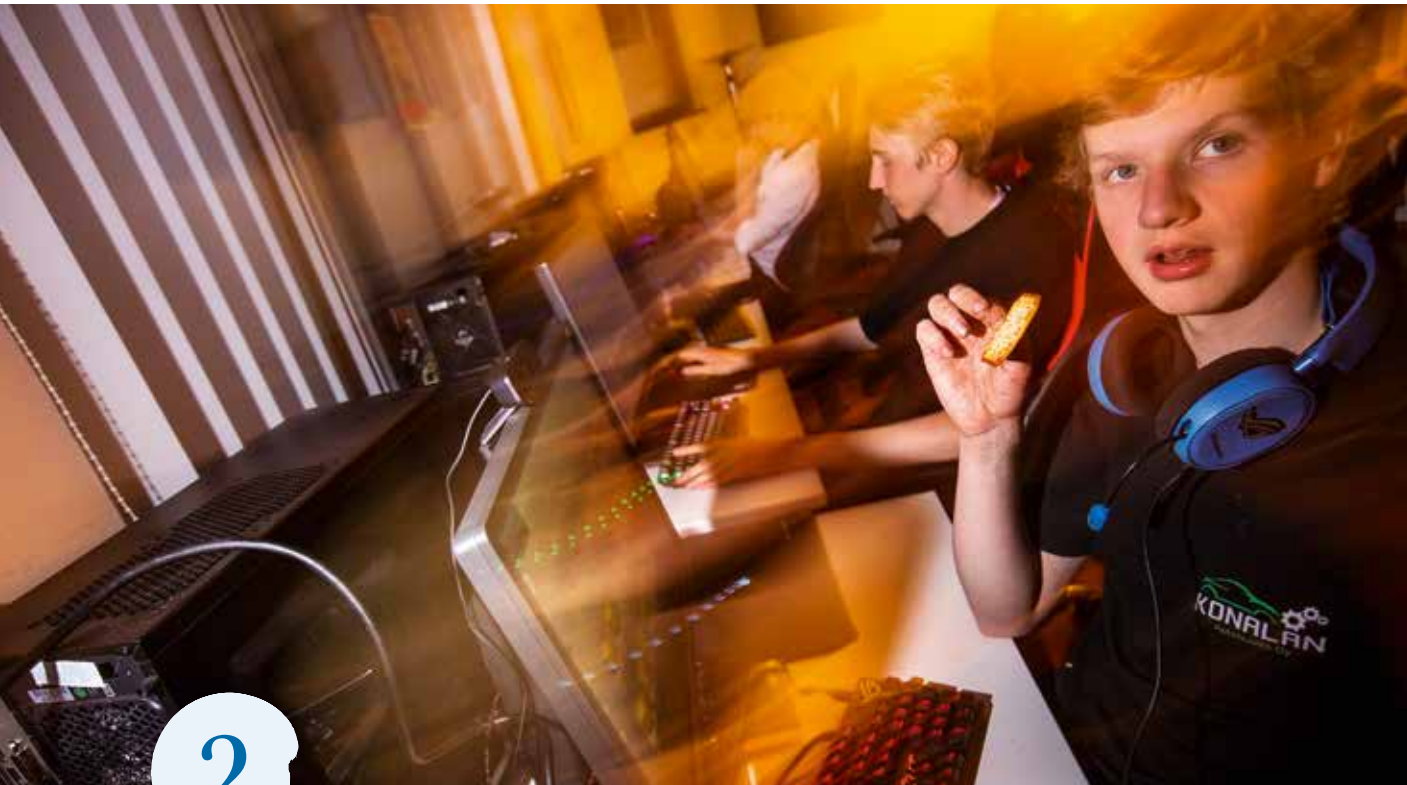
– Olen pelannut tietokonepelejä tarha-ajoista asti. Yläasteella e-urheilun suosio nousi isoksi ilmiöksi laitteiden kehityksen ansiosta, kertoo Eerik.

Yölanista 16-vuotiaiden Eerikin ja Aaronin mukaan tiimiin löytyivät yläasteikäiset Niko ja Sten sekä Ilta, yksi harvoista tytöistä pelaajien joukossa.

– Pelaaminen on yhteistyötä, jossa autetaan toisia. Tiimissä ei ole mitään eroa sillä, onko tyttö vai poika, kommentoi Ilta Louhivuori.

E-URHEILU VAATII TREENIÄ

Kun pastat on syöty, mennään tietokoneiden ääreen ja laitetaan peliasetukset kuntoon. Näytön resoluution pitää olla tarkka sekä näppäimistön ja hiiren asento sopiva. Sitten avataan netistä Counter-Strike, joka on taktinen ammunta- ja yksi tämän hetken suosituimmista kilpapeleistä.

2

”Pelaamisessa kehitys ei lopu koskaan.

Aluksi kokeillaan erilaisten aseiden käyttöä. Pelihahmot tähtäilevät aseillaan, katsovat kiväärin tähtystimen läpi ja kieputtelevat tikaria ranteen ympäri. Tässä vaiheessa treenataan refleksien nopeutta ja tähtäämisen tarkkuutta.

– Lämmittely on pelaamisessa yhtä tärkeää kuin muussakin urheilussa, valistaa Aaron.

Pelaajat naputtelevat näppäimistöä katse tiukasti näytöllä. Kaikki pelitoiminnot ovat lihasmuistissa. Kokemus kertoo, mikä ase on sopivin ja kannattaako käyttääkö rintatähtiä pääsuojia. Counter-Striken ydinkysymys on, säilyykö pelihahmo elossa vai ei.

PELI ON OMA MAAILMANSÄ

Counter-Strikessa on erilaisia pelitiloja, joiden mukaan pelin luonne ja vaikeusaste määräytyvät. Nyt tiimi valitsee tiukkaa toimintaa tarjoavan kilpailullisen tilan ja

alueeksi taktisuutta vaativan Mirage-kartan. Pelistä valikoituu sattumanvaraisesti vastapelaajien ryhmä, joka voi olla mistä maasta tahansa samaan aikaan samassa pelitilassa oleva tiimi.

– Pelaamisen kautta olen oppinut paremmin englantia ja ruotsia ja vähän venäjääkin, kertoo Aaron.

Tietokoneen näytöllä kello juoksuuttaa aikaa. Jännitys tiivistyy, kohta ollaan mukana pelin maailmoissa.

– Nyt lähdetään. Mä piikkaan nyt. Yksi rifle, kaksi rifleä, kolme rifleä!

Tiimin jäsenten ohjeet toisilleen on nopeaa, pelille ominaista kieltä, jonka merkitys ei ulkopuolisille välttämättä aukea.

KUIN TOIMINTAELOKUVAN ROOLISSÄ

Pasilan tiimin rooliksi Counter-Strikessa tulee tällä kertaa olla terroristiryhmä, jonka tarkoitus on piilottaa pommii ja virittää se räjähtämään ennen kuin vastapelaajat ehtivät sen eliminoida. Tietokoneen näytöllä haalariasuiset pelihahmot kulkevat loputtoman tuntuista käytäviä pitkin tilaisuuksia vaanien. Välillä hahmot hyökkää-

3

2 Eerik Madisson (oikealla) ja Aaron Öhrnberg ovat kavereita tarha-ajoista asti. Toisen tiimiläisen tuntemisesta on hyötyä strategisia ennakoiteja vaativissa tietokonepeleissä.

3 Eerik on vastuuhenkilö Pasilan nuorisotalon tiistain peli-illoissa. Vakiintuneiden pelaajien välillä vallitsee luottamus siihen, että tiloja ja laitteita kohdellaan hyvin.

4

5

4 Tottuneilla pelaajilla tietokoneen näppäimistön komennot tulevat kuin selkäytimestä, mikä auttaa pelitilanteiden nopeissa reaktioissa.

5 Ennakkoluuloista poiketen tietokonepelaajat ovat usein sosiaalista porukkaa. Peli-illoissa myös kokataan ja syödään yhdessä, ja huumori ja tasa-arvo yhdistävät tiimiläisiä.

vät vastustajaa kohti, ja välillä ne väistelevät ammuksia.

– Pläni! Muistakaa pläni!, Niko muistuttaa taktiikasta, kun erä päättyy tappioon.

Counter-Strikessa on 30 pelikierrosta, joiden aikana tiimit pelaavat noin 2,5 minuutin pituisia eriä. Alussa kukin pelaaja saa 800 euroa virtuaalirahaa, joilla hän hankkii tarvitsemansa aseet ja suojavarusteet. Voittamiseen tarvitaan joko toisen tiimin eliminoiminen tai pommin räjäytys tai purku.

Pelaamista ohjataan tietokoneen hiiren ja näppäimistön yhteiskäytöllä. Tilanteet näytöllä vaihtuvat kuin elokuvassa. Välillä joku pelihahmoista kaatuu maahan, ja punainen verta kuvaava läiskä ilmaantuu loukkaantuneen hahmon selästä. Jos osuma on kuolettava, hahmo on poissa pelistä.

– Banzai! Lämpällä vaan. Kaikki ineen, nyt juostaan!, Sten huikkaa.

Iskulauseet lentävät ilmoille noin 40 minuuttia kestävä pelin aikana. Tiimi kannustaa ja neuvoa toisiaan sekä kommentoi epäonnistumisia. Ratkaisevissa tilanteissa taktiikassa pysyminen on tärkeää.

– Pelaaminen on super siisti!

KEHITYS KOUKUTTAA

Counter-Strikessa on ranking-systeemi, jonka mukaan pelaajat näkevät oman kehityksensä. Toiset ovat etevä taktikoimaan ja toiset osaavat ampu tarkasti, ja parhaimmat pelaajat ovat hyviä molemmissa.

– Pelaamisessa kehitys ei lopu koskaan, ja siksi se koukuttaa, Aaron kertoo.

Tietokonepelaamista kohtaan on paljon negatiivisia ennakkoluuloja, jotka eivät Pasilan tiimin mukaan pidä paikkansa. Pelaajat eivät välttämättä hautaudu peliluolissa, vaan he urheilevat ja harrastavat monipuolisesti. Pelatessa kielitaito karttuu ja strateginen ajattelu kehittyy.

– Palautuminen normaaliin elämään pelin jälkeen sujuu nopeasti, Eerik toteaa.

Pasilan nutan tiimille pelaamisesta tulee hyvä fiilis, ja pelaajien kesken vallitsee kaveruus ja huumori. Tähtäimessä on pääsy isoon, kansainväliseen Winter Assembly-pelitapahtumaan, mutta se vaatisi rahaa ja hyvät koneet. Ammattimainen kilpailu ei ole heille pakkomielle. Peli on vain peli.

Iso kuva ei kerro tarpeeksi

Lapsen oikeuksien sopimus täyttää 30 vuotta 20.11. Mikä on tilanne Suomessa, kuinka hyvin lapsen oikeudet toteutuvat?

TEKSTI LIISA PARTIO KUVITUS ANTTI YRJÖLÄ

Lapsen oikeudet on kirjattu ihmisoikeussopimukseksi, jotta lasten hyvinvointi ja kehitys voitaisiin turvata. Kun oikeudet toteutuvat, lapset saavat kasvaa ja kehittyä turvallisissa olosuhteissa, ketään ei syrjitä, lasten näkemyksiä kunnioitetaan ja lapsen etu ohjaa heitä koskevia päätöksiä.

Suomessa lasten oikeudet ymmärretään ja isossa kuvassa näkymä on positiivinen: suurin osa lapsista voi hyvin. 30:ssä vuodessa moni asia on edennyt hyvään suuntaan. Esimerkiksi kuritusväkivalta on vähentynyt merkittävästi ja lapsia kuullaan enemmän kuin ennen. Tuorein Kouluterveyskysely kertoo, että lapset ja nuoret ovat pääosin tyytyväisiä elämäänsä ja pitävät koulunkäynnistä. Enemmistö yläkoululaisista kokee, että heillä on hyvä keskusteluyhteys vanhempiensa kanssa.

TIETOA LAPSILTA ITSELTÄÄN

Kun lasten oikeuksien toteutumista arvioidaan, tärkeintä on kuulla lapsia ja nuoria. Tutkimukset ja kyselyt, joihin lapset itse luottamuksellisesti vastaavat, piirtävät rehellistä kuvaa hyvinvoinnista. Esimerkiksi Kouluterveyskysely tai lapsi- ja nuorisobarometrit antavat tärkeää ja melko kattavaa tietoa. Oleellista kuitenkin on, että vastauksia saadaan kaikilta lapsiryhmiltä, myös

esimerkiksi kodin ulkopuolelle sijoitetuilta tai vammaisilta lapsilta.

Kyselyjen lisäksi on tarkasteltava tilastoja, sellaisiakin indikaattoreita kuin lapsikuolleisuus, lapsiin kohdistuva väkivalta ja henkirikokset sekä lasten tapaturmat. Ne kertovat paljon yhteiskunnan kyvystä suojella lapsia ja turvata lasten kehitystä. Palvelujen käyttö voi sen sijaan kertoa enemmän siitä, mitä palveluita on saatavilla kuin siitä, miten lapset voivat.

KESKIMÄÄRIN HYVIN EI RIITÄ

Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Siksi se, että lapset voivat keskimäärin hyvin, ei riitä. Kyse on kunkin lapsen ainutkertaisesta lapsuudesta, joten on katsottava myös pieniä ryhmiä ja erityistilanteita. Mitä lähempää ja useammasta kulmasta asiaa tarkastelee, sitä enemmän löytää myös puutteita. Pieni osa, kahdesta neljään prosenttia kouluterveyskyselyyn vastanneista lapsista on kokenut fyysistä laiminlyöntiä. Se tarkoittaa, että lapsi on jätetty ilman ruokaa, puhtaita vaatteita tai lämmintä asuinpaikkaa. Paljon suurempi osa on kokenut esimerkiksi seksuaalista ahdistelua tai fyysistä väkivaltaa, ollut kiusattu tai tuntenut terveydentilansa huonoksi.

Vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten oikeuksissa on paljon parantamista. Vam-

LAPSEN OIKEUDET OTETTAVA LAPSIPOLITIIKAN PERUSTAKSI

YK:n lapsen oikeuksien sopimus tunnetaan Suomessa varsin hyvin, mutta tietämys on jäänyt julistuksenomaiselle pintatasolle. Lapsen oikeuksien komitean Suomelle antamat suositukset ja sopimuksen sisältöä avaavat yleiskommentit tunnetaan heikosti. Sopimuksesta ei ole tullut lapsia koskevaa politiikkaa ohjaavaa välinettä.

Kestävä lapsipolitiikka perustuu lapsen oikeuksien sopimuksen tavoitteelliseen toimeenpanoon. Esimerkiksi Ruotsissa, Uudessa-Seelannissa ja Skotlannissa lapsen oikeuksien sopimus ohjaa vahvasti lapsipolitiikkaa. Lapsijärjestöjen ja lapsiasiavaltuutetun vaikuttamistyön tuloksena Suomessa ollaan nyt vihdoin valmistelemaan lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvaa kansallista lapsistrategiaa.

Lapsen oikeuksien toteutumisen haasteena on, että lapsinäkökulma jää päätöksenteossa helposti muiden näkökulmien, erityisesti lyhytnäköisen talousnäkökulman varjoon. Esimerkiksi varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja lapsiperheiden sosiaaliturvaan on viime vuosina kohdistettu leikkauksia, vaikka leikkausten tiedetään heikentävän lasten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista. Päätösten vaikutuksia lapsiin ei ole arvioitu tai tehdyn arvioinnin johtopäätöksiä ei ole otettu huomioon.

Oikeuksien toteutumisessa tietoisuus niistä on olennaista. Julkisuudessa on ollut paljon esillä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten oikeuksien loukkaukset. Julkinen keskustelu on rohkaissut lapsia itse tuomaan epäkohtia esille. Sijaishuollossa olevien lasten kantelut eduskunnan oikeusasiamiehelle ovat lisääntyneet huomattavasti. Kantelut ovat koskeneet muun muassa kohtelua sijaishuoltopaikassa, sijaishuoltoon liittyvää päätöksentekoa ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä.

Kuluvana vuonna oikeusasiamies on antanut lokakuun lopulle mennessä 29 ratkaisua huostaanotettujen lasten kanteluihin. Niistä noin 70 prosenttia on johtanut oikeusasiamiehen toimenpiteisiin. Tämä on viisi kertaa suurempi osuus kuin kaikissa oikeusasiamiehelle tehtävissä kanteluissa. Turhaan eivät lapset oikeuksistaan kantele.

Esa Iivonen
johtava asiantuntija, lapsi- ja perhepolitiikka ja lasten oikeudet

Lapsen oikeudet eivät toteudu, jos niitä ei tunneta. Sen lisäksi tarvitaan muun muassa aktiivisia toimia syrjinnän poistamiseksi.

maisten lasten oikeus tulla kuulluksi toteutuu heikosti: joko heidät unohdetaan tai heitä kuullaan vain vammaisuuteen liittyvissä asioissa. Romanilapset ovat niin tottuneita kiusaamiseen ja syrjintään, että heidän on vaikea tunnustaa oikeuksiaan, saati puolustaa niitä. Maahanmuuttajalapsset kokevat usein syrjivää tai vihamielistä suhtautumista. Turvapaikan hakijoiden oikeuksissa on monia puutteita, kuten pakopapalautukset ja perheiden yhdistämiseen liittyvät haasteet.

Syrjintä heikentää myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvointia. Erityisen haavoittavassa asemassa ovat transnuoret, joiden oma arvio terveydentilastaan on selvästi kielteisempi kuin muiden nuorten. Tämä koskee etenkin niitä nuoria, jotka eivät voi ilmaista sukupuoltaan sillä tavoin kuin heistä itsestään tuntuu oikealta.

PALVELUT JA PERUSTURVA KAIKILLE

Palvelujen puutteet ovat yksi este oikeuksien toteutumiseksi. Esimerkiksi saamelaislasten oikeus omankielisiin palveluihin vaihtelee kunnittain. Saamelaisalueen ulkopuolella tilanne on heikko. Vammais-

ten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten terveys- ja kuntoutuspalveluissa on suuret alueelliset erot. Mielen terveyspalveluissa on isoja puutteita, joita paikataan lastensuojelulla ja huostaanotoilla.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen tarkastuksissa on tullut esille, että sijoitettujen lasten oikeudet eivät toteudu kuten pitäisi, eivätkä lapset saa ääntään kuuluville kertoakseen huonosta kohtelusta. Sosiaalioikeusministeriön on liian vähän, joten he eivät ehdi tavata lapsia riittävästi tai puuttua laitosten epäkohtiin.

Köyhyys estää esimerkiksi lasten oikeutta riittävään koulutukseen, virkistystoimintaan ja kulttuuriin. Koulutus tai harrastus voi jäädä aloittamatta tai sen joutuu lopettamaan, koska perheellä ei ole siihen varaa. Köyhyys haastaa myös lapsen oikeuden parhaaseen mahdolliseen terveydentilaan, sillä perheen pitkäaikainen köyhyys altistaa lasta muun muassa mielen terveyden ongelmille.

Lue lisää:
lapsenoikeudet.fi

SUOMI RAPORTOI YK:LLE

Lapsen oikeuksien toteutumista valvoo YK:n lapsen oikeuksien komitea, jolle kukin valtio säännöllisin väliajoin toimittaa määräraikaisraportin. Suomi on juuri antanut vuosia 2008-2019 koskevan raporttinsa.

Raportissa on mainittu useita lakiuudistuksia, joilla on pyritty parantamaan lasten oikeuksien toteutumista. Listalla ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, isyys- ja äitiyslaki, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, sosiaalihuoltolaki, varhaiskasvatuslaki ja nuorisolaki. Myös erilaiset politiikkaohjelmat mainitaan, samoin kuin lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma LAPE, lapsistrategian valmistelu sekä hallitusohjelman lapsia koskevat kirjaukset.

Komitea antaa raportista palautteen. Edellisellä kerralla komitea kehotti muun muassa tehostamaan tukea vähäosaisille perheille ja takaamaan kaikille lapsille oikeuden riittävään elintasoon. Muita Suomen saamia suosituksia olivat esimerkiksi aktiiviset toimenpiteet syrjinnän tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen sekä lapsen oikeuksia koskevan koulutuksen lisääminen.

Huomio, pohjoisen pikkuiset!

Uudistimme Piltti Pohjoisen Maut -tuotesarjan – makeus vain marjojen ja hedelmien omasta sokerista.

Uutuudet nyt kaupoissa – maista jo tänään!

PILTTI
 POHJOISEN MAUT

Rentouttava kosketus

Koskettaminen on ihmisen ensimmäinen ja viimeinen kieli. Se lisää hyvää oloa, tuo turvallisuuden tunnetta, parantaa itsetuntoa ja vahvistaa perheenjäsenten välistä kiintymystä. Koskettaminen nostaa oksitosiinihormonin määrää ja siten rauhoittaa ja rentouttaa.

TEKSTI RIINA SYDÄNMAANLAKKA KUVAT PEXELS JA COLOURBOX

”*Kosketus on tärkeää, ja halauksen voi korvata vaikkapa jalkoja hieromalla.*”

1 RAUHOITA VAUVA SIVELEMÄLLÄ
Sivele vauvaa selästä isoin, pehmein ottein ylhäältä alaspäin. Mitä pienempi vauva, sitä tärkeämpää on, että rauhoittamiseen tarkoitettu ote on mahdollisimman laaja ja pehmeä. Esimerkiksi sormella hipsuttaminen virkistää vauvaa. Rauhoittavassa kosketuksessa myös siveilyn suunta on tärkeä.

2 JALKAPOHJAHIERONTA AVUKSI KOLIIKKIIN
Vauvan jalkapohjien hierominen voi auttaa koliikkiin ja rentouttaa vauvaa. Myös taapero rentoutuu tällä hieronnalla. Laita hieman öljyä käsiisi, hiero nilkat ympäri peukalo-etusormiotteella pyörittämällä, hiero päkiät ja jalkaholvi peukalolla pyörivin liikkein ja hiero vielä jalkapohjia myötäpäivään. Taaperolle voi antaa vaikkapa kirjan katseltavaksi, jotta paikallaan pysyminen helpottuu.

4 LAPSI VOI HELLIÄ VANHEEMPAANSA
Lapset, jotka ovat saaneet satuhierontaa, haluavat tehdä sitä myös muille. Lapsi voi tehdä satuhieronnan myös aikuiselle tai sisaruksilleen. Yhteisen, rentouttavan hetken voi myös helposti toteuttaa, kun lapsi piirtää aikuisen tai sisaruksensa selkään kuvia ja arvuuttelee, mikä kuva on kyseessä.

5 TEININ HALAUKSEN VOI KORVATA JALKAHIERONNALLA
Osa teini-ikäisistä saattaa vältellä halauksia. Kosketus on silti tärkeää, ja halauksen voi toistaiseksi korvata vaikkapa jalkoja hieromalla televisiota katsellessa. Ota teinin jalka syliin, sivele pohkeita polvesta alaspäin ja pyörittele varpaat yksi kerrallaan. Myös jalkapohjia voi pyöritellä peukalolla hellästi.

3 SATUHIERONTA LEIKKI-IKÄISELLE
Satuhieronta-menetelmä yhdistää myönteisen kosketuksen, läsnäolon ja mielikuvien voimaa. Sen avulla pyritään muun muassa vahvistamaan luottamussuhteita ja tukemaan lapsen itsetuntoa. Taikapuu-satuhieronta on kirjoitettu aralle pojalle, joka pelkäsi uusia tilanteita. Sen symbolinen viesti liittyy perusturvallisuuden vahvistumiseen.

TAIKAPUU

(Laske kädet selän päälle aloituksen merkiksi.)

Olipa kerran pieni orava, joka keräsi metsässä marjoja, pähkinöitä ja siemeniä.
(Tee sormilla pitkin selkää pientä rauhallista liikettä välillä pysähtyen.)

Yhden pienen siemenen orava piilotti maahan. Se olikin taikapuun siemen.
(Tee alaselässä selkärangan kohdalle sormen painallus.)

Siemen alkoi kasvaa ja kasvaa...
(Sivele kummallakin kädellä selkärangan kohdalta ylöspäin.)

...kasvaa ja kasvaa. Siitä kasvoi suuri puu, johon oli kasvanut oksia.
(Vedä selkärangasta sivulle päin rauhallisia vetoja.)

Ja lehtiä.
(Painele rauhallisesti sormilla lehtiä selälle.)

Ja kohta puu oli kasvanut niin suureksi, että sen latva hipoi melkein pilviä.
(Sivele rauhallisesti hiuksia.)

Puu oli taikapuu ja se osasi puhua. Puu sanoi pilville: ”Olen janoinen, antakaa mi-

nulle vettä.” Ja kohta alkoi tippua pisaroita pikkuihijaa.
(Tee ropinaa sormilla.)

Ja sade alkoi voimistua. Vettä tuli oksille, rungolle, lehdistä ja ihan juuriin asti.
(Vetele sormilla selkää, päätä ja käsiä kuin sade, joka huuhtelee. Voit tehdä vetoja myös jalkoihin.)

Ja vesi kasteli maan, ja puu sai juoda kyläliikseen.

Kun puu oli juonut tarpeeksi, se sanoi auringolle: ”Paista minulle, tarvitsen valoa.” Ja aurinko tuli esiin pilvien takaa ja alkoi lämmittää ihanasti puun oksia ja lehtiä.
(Tee pyörittäviä liikkeitä koko selälle ja käsille.)

Auringonpaiste kutsui linnut lentämään, ja ne laskeutuivat yksitellen puun oksille isona parvena.
(Painele kämmenillä sinne tänne selkään.)

Puu oli onnellinen kuunnellessaan lintujen laulua ja tuulen suhinaa oksistoissaan.
(Pyöriä, tuulimaisia vetoja sormilla.)

Sen pituinen se.
(Voit pitää kämmeniä hetken selän päällä lopettamisen merkiksi.)

Vinkkien asiantuntijoina **Laura Merivirta**, Neuvola Nupun terveydenhoitaja, satuhierontaohjaaja ja refleksologi sekä **Sanna Tuovinen**, Satuhieronta-menetelmän kehittäjä.

Kirjabrunssilla nautitaan eväistä ja yhteisistä lukuhetkistä.

Mitä lukutaito on?

Koululainen opettelee ymmärtämään, onko teksti luotettava ja yrittääkö se kaupata jotakin. Sekin on lukutaitoa.

TEKSTI LAURA PÖRSTI KUVA LAURA RIIHELÄ

Kun lapsi oppii lukemaan, hän yhdistelee ensin kirjaimia sanoiksi ja sitten sanoja lauseiksi. Se on tärkeä taito, kaiken lukutaidon perusta – mutta lukeminen on paljon muutakin.

– Lukutaito on kiinteästi yhteydessä ymmärtämisen taitoihin. Jos kotona luetaan paljon ja keskustellaan luetusta, lapsi voi oppia lukemisessa tarvittavaa tulkinnan taitoa jo ennen kuin osaa itse lukea, sanoo lukutaitotutkija **Kaisa Leino** Jyväskylän yliopistosta.

Lukutaidon kehittyessä lapsi – tai aikuinen – osaa yhä paremmin tulkita merkityksiä rivien välistä. Hän ymmärtää tekstin ilmaisemia syy–seuraus-suhteita ja eettisiä kysymyksiä: Onko tekstin tarkoitus houkuttaa minua johonkin tai vakuuttaa minut jostakin? Voiko siihen luottaa?

Tällaiset kysymykset ovat yhä tärkeämpiä, kun internet tuo eteemme paljon hyvin erilaisia tekstejä.

– Lukutaitoon kuuluu myös kuvan lukutaito ja esimerkiksi mainosten lukutaito. Jo aika pieni lapsi voi tunnistaa, mitä jokin logo symboloi. Siinä on kyse samasta asiasta kuin sanalukutaidossa, Leino huomauttaa.

KESKUSTELU KEHITTÄÄ LUKUTAIDON
Lukutaito kehittyy harjoittelemalla. Lapselle kannattaa tarjota hänen lukutasolleen sopivia kirjoja, joista hän saa onnistumisen kokemuksia.

– Etenkin jos lapsi on heikko lukija, myös äänikirjoja kannattaa kuunnella. Niiden avulla lapsi pääsee helpommin sisään tarinan jännittävään maailmaan ja saa kosketuksen nautintoon, joka on tärkeä osa lukemista, Kaisa Leino vinkkaa.

Vanhemmat voivat hyvin lukea vielä koululaisellekin. Yhdessä kannattaa nauttia sellaisia kirjoja, jotka ovat lapsen omalle lukutaidolle vielä liian monimutkaisia. Yhteiset lukuhetket jättävät hyvän muiston, joka vaikuttaa lukemisintoon myöhemminkin.

– On tärkeää keskustella lapsen kanssa luetusta. Samoin voi keskustella uutisissa nähdystä asiasta tai mainoksista. Sekin kehittää ajattelua, jota lukemisessa tarvitaan, Leino sanoo.

Jo alakouluikäisille ostamiseen liittyvät asiat ovat usein ajankohtaisia. Lukutaidolle on silloin käyttöä.

– Kun lapsen kanssa kävelee kaupungilla ja jossain näkyy kokispurkin kuva, voi miettiä yhdessä, miksi se on siinä. Yleensähan

joku haluaa meidän ostavan sen. Iso osa lukutaitoa on ymmärtää, onko jollakin sisällöllä kaupallinen tarkoitus vai ei.

KODILLA ON MERKITYSTÄ

Kodin asenne on iso tekijä lapsen lukutaidon kehittämisessä. Ne lapset, joille on luettu kotona ja jotka ovat olleet kirjainten kanssa tekemisissä, lukevat yleensä muita paremmin.

– He eivät tutkimusten mukaan hylkää lukemista murrosiässäkään, vaikka silloin lukeminen keskimäärin vähenee, Kaisa Leino kertoo.

Myös kotikieli vaikuttaa lapsen lukutaitoon: maahanmuuttajalapsen pärjäävät yleensä suomeksi tehdyissä lukutaitotesteissä muita huonommin, vaikka suomi on heidän koulukieltään.

– Jos lapsella on suomen kielen kanssa vaikeuksia, mutta vanhempi osaa sitä hyvin, äidin tai isän kannattaa lukea lapselle suomeksi mahdollisimman paljon.

Toisaalta myös kotikielillä lukeminen on tärkeää.

– Se kehittää kriittistä ajattelua, jota tarvitaan lukiessa kaikilla kielillä, Leino muistuttaa.

Kokeile vaikka heti

1 Tee lukemisesta kohokohta.
Perheen yhteisestä lukutunnista keran viikossa voi tehdä odotetun perinteen. Miten olisi pitsaperjantai kirjan kera? Tai kirjabrunssi laiskana sunnuntaiaamuna? Varaa kodin mukavin paikka ja päätäkää kirja yhdessä tai juhllisella äänestyksellä. Rauhallinen yhdessäolon tuntu ja asianmukaiset eväät ovat asian ytimessä. Myös äänikirjaa kannattaa kokeilla!

2 Hanki otsalampuu.
Koululainen nauttii mahdollisuudesta lukea sängyssä salaa vielä nukku- maanmenoajan jälkeen. Otsalampuu vie- tii, että lukeminen on jännittävää puuhaa ja etuoikeus, jota kannattaa odottaa. Vinkki on peräisin The Parents -lehden jutusta ”18 Genius Ways to Make Kids Love Reading”, jossa on monta muutakin hyvää ideaa.

3 Bongaa blogi.
Jos lapsi on innostunut kuvaamisesta tai kirjoittamisesta, häntä voi rohkai- ta kertomaan tai kirjoittamaan muillekin lukukokemuksistaan vlogin tai blogin vä- lityksellä. Mukaan voi ottaa muitakin kuin kaunokirjoja, vaikkapa mainoksia, koulu- kirjoja tai lehtiä. Esimerkiksi *Ei muuta kuin lukemaan* -blogissa (eimuutakuinlukemaan.wordpress.com) kolmas- ja ekaluokkalaiset siskokset Vilsku ja Aappu arvioivat lempi- kirjojensa lisäksi Kauppalehteä: – Tuntuu, että kaikki sanat alkaa äffällä.

Kannattaa tsekata myös 10-vuotiaan Hertan aktiivinen tubekanava *Lukuhirnu Hertan lukuvinkit*.

Jututtamon ohjaaja oivalluttaa

Jututtamossa pohditaan vanhemmuuden haasteita ja ilonhetkiä. Kun kuulee toisten kokemuksia, oma näkövinkkeli avartuu.

TEKSTI MERJA RÄTY KUVA PÄIVI KARJALAINEN

Vanhemmuudessa tulee eteen jatkuvasti uusia ja välillä hämmentäviäkin tilanteita. Vertaistuki auttaa usein eteenpäin. Joskus yhden askeleen, joskus isonkin loikan.

Vapaaehtoinen **Jenni Hanka** on ehtinyt tehdä MLL:n Evijärven piirissä yhtä ja toista, ja nyt Hangalla on taskussaan myös Jututtamo-ohjaajan koulutus, jonka oppeja hän on päässyt toteuttamaan ilman odoteltua.

– Kävin ohjaajaparini **Heidi Luomahon** kanssa koulutuksen keväällä ja olemme rakentamassa meille Evijärvelle tätä uutta toimintaa.

UUSIA NÄKÖKULMIA

Evijärvellä kohderyhmänä ovat nuorten vanhemmat. Kokouksia on suunniteltu järjestettävän kerran lukukaudessa, yksi keväällä ja yksi syksyllä.

– Ensimmäinen Jututtamo oli viime keväänä koulun loppumisen korvalla teemalla nuori vapaa-aikana ja kotona. Mukaan voivat vapaasti tulla kaikki vanhemmat, jotka kokevat, että perheessä on nuoria, oli lapsen ikä mikä tahansa. Kokoonnumme nuorisotilassa, joten näin paikka tulee vanhemmillekin tutuksi.

Nimensä mukaisesti Jututtamo on paikka, jossa ohjaaja jututtaa vanhempia ja

pyrkii esittämään kysymyksiä, jotka saavat vanhempia jakamaan kokemuksiaan.

– Täsmäohjeita Jututtamossa ei jaeta, vaan tärkeää on mahdollisuus kertoa omista kokemuksista ja pohtia niitä yhdessä muiden vanhempien kanssa. Tarkoituksena on avata erilaisia näkökulmia, yhteisöpedagogi Jenni Hanka kuvaa.

KURKISTUS KIUKUN TAAKSE

Yksi Jututtamon ajatuksista on miettiä sitä, mitä lapsen kulloisenkin käytöksen takana on. Ei siis esimerkiksi tuijoteta vain kotiintuloajoista lipeämistä, vaan koetetaan kurkistaa lapsen mielenliikkeisiin. Pyritään katsomaan käytöksen taakse, syvemmälle.

– Jokin tilanne voi olla yhdessä perheessä uusi, mutta toisessa perheessä jo monesti koettu. Kokemuksia jakamalla saa toisaalta tietoa, mutta myös uutta perspektiiviä omaan tilanteeseensa.

Elämä lasten kanssa ei ole pelkkää ongelmasta toiseen raahautumista, sekin pidetään mielessä.

– Tilanteet ovat moninaisia ja keskusteluissa pyritään nostamaan esille myös hyviä hetkiä. Hankalassakaan tilanteessa ei kaikki ole välttämättä mennyt pieleen.

TIIMITYÖSSÄ ON VOIMAA

Hanka pitää ehdottomana etuna sitä, että Jututtamoa saa ohjata parin kanssa.

– Parituntinen Jututtamo täytyy suunnitella huolella. Silloin on eduksi, että tekijöitä on kaksi. Myös kokoontumisessa voi syntyä uusia ajatuksia ja kysymyksiä, kun työskennellään kaksin. Yhdessä voi myös purkaa ja jakaa kokemukset.

Jututtamon myötä Jenni Hanka on löytänyt uusia eväitä elämään oman 3-vuotiaan kanssa.

– Olen oppinut, että lapsen käytöksen taakse katsominen vaatii tietoista harjoittelua. Lapsen kokemukset, ajatukset ja tunteet voivat olla melkoisen kaukana vanhemman näkökulmasta. Lapsen käyttäytymisen pohtiminen ja erilaisten vaihtoehtojen tiedostaminen käyttäytymisen taustalla auttavat ymmärtämään lasta. Tämä ei kuitenkaan aina tarkoita, että arjen tilanteista selviytyisi kompuroimatta. Mutta se on auttanut jo nyt puheliaan pojan kanssa keskustelua ja lisännyt vuorovaikutusta.

Oivallukseni

- Tiimityö on antoisaa. On hyvä, että työtä voi pohtia ja jakaa toisen kanssa.
- Jututtamon kiireettömyys syntyy hyvästä suunnittelusta.
- Keskustellen löytyy vaihtoehtoja ja näkökulmia.

Haluatko MLL:n vapaaehtoiseksi?
Tutustu mahdollisuuksiin
▶ mll.fi/vapaaehtoiseksi

JUTUTTAMON OHJAAJAT

vetävät vanhempainryhmiä, joissa keskustellaan vanhemmuudesta ja lapsiperheiden arjesta. Ohjaajat auttavat kysymyksillään vanhempia pohtimaan asioita erityisesti lasten näkökulmasta. "Jututtaminen" pohjautuu mentalisaatioon – kykyyn ymmärtää omia reaktioita ja eläytyä toisen mieleen. Tehtävään saa koulutuksen ja tukea. Kysy lisää lähimmästä piiristä.

▶ mll.fi/piirien-yhteystiedot

*“Olin taas välitunnilla yksin.
En mä usko, että muut mua
varsinaisesti inhoaa,
mutta mä oon sellanen varakaveri,
jonka kanssa ollaan,
kun kukaan muu ei suostu.”*

-Tyttö 12 v.

Tue turvallista lapsuutta - Ryhdy kuukausilahjoittajaksi

MLL:n kuukausilahjoittajana autat meitä kiusaamisen vastaisessa työssämme ja olet kanssamme tarjoamassa tukea sitä tarvitseville lapsille ja nuorille.

mll.fi/kuukausilahjoitus

MEIDÄN MLL

Etuja, iloa ja yhdistysten kuulumisia.

Osaamismerkkien lisätiedot, kriteerit ja hakulomakkeet löydät Yhdistysnetistä.

- ▶ yhdistysnetti.mll.fi →
Koulutuskanava → Osaamismerkit
- ▶ olettarkea.fi

Tällä hetkellä osaamismerkkejä on myönnetty yhteensä jo yli 50. Merkit myöntää oman piiritoimiston ”merkkivastaava”.

Merkki kertoo osaamisesta

Tiesitkö, että MLL:n vapaaehtoisena toimimisesta voi saada osaamismerkkejä?

Digitaalinen osaamismerkki sanoittaa ja tekee näkyväksi sen, miten vapaaehtoisena toimiminen on vahvistanut osaamistasi.

Osaamismerkkejä voi hyödyntää työn tai opiskelupaikan hakemisessa. MLL:n osaamismerkit on opintopisteytetty ja merkkejä onkin mahdollista liittää osaksi opintoja. Merkin voi myös lisätä LinkedIn-profiiliin tai jakaa sosiaalisessa mediassa.

MLL:lla on seitsemän laajuudeltaan ja kriteereiltään erilaista osaamismerkkiä. Ne ovat Jututtamon ohjaajan, kerhon ohjaajan, maahanmuuttajaäidin ystävän, perhekahvilan ohjaajan, Tanssitan vauvaa -ohjaajan, tukihenkilön ja MLL:n Vapaaehtoistoiminnan johtamiskoulutuksen merkit.

Omien merkkien lisäksi MLL myöntää järjestöjen yhteisiä yhdistystoiminnan osaamismerkkejä, jotka on kehittänyt opintokeskus Sivis. Vapaaehtoistyöstään voi saada merkin niin yhdistyksen puheenjohtaja, sihteeri kuin taloudenhoitaja ja viestintävastaava.

KOULUTUSTA JA OHJAUSTA

MLL:ssa perhekahvilan ohjaaja on yksi yleisimmistä vapaaehtoistehtävistä. Paikallisyhdistysten perhekahviloista, kaikille avoimista kohtaamispaikoista vastaa yhteensä yli tuhat vapaaehtoista. Monelle tehtävä on merkityksellinen harrastus, mutta itselle siitä voi olla myös hyötyä.

Digitaalisen osaamismerkin saaminen esimerkiksi perhekahvilan ohjaamisesta edellyttää, että henkilö on osallistunut piirin järjestämään perhekahvilaohjaajan koulutukseen, joko verkossa tai kasvok-

kain, ja ohjannut perhekahvilaa vähintään kuusi kertaa. Osaamismerkki vastaa useimpien oppilaitosten opintopisteytetyssä 1 opintopistettä ja eurooppalaisen tutkintojärjestelmän (EQF) vaatimustasoa 4.

Kannelmäen yhdistyksen perhekahvilaohjaaja **Aino Palmroos** suoritti osaamismerkin alkuvuodesta.

– Tulin ummikkona mukaan MLL:n toimintaan viime syksynä ja vuoden alusta ryhdyin vetämään perhekahvilaa. Hallituksemme jäsenet vinkkasivat verkkokoulutuksesta, jossa sain neuvoja ja tukea perhekahvilan pyörittämiseen. Osaamismerkin sain suoritettua parissa kuukaudessa kuin huomaamatta. Arvostan sitä kokemusta, jota olen saanut ihmisten kohtaamiseen ja lasten huomioimiseen eri tilanteissa. Tätä taitoa voi hyödyntää missä vain.

Terkut yhdistyksistä!

Lahden yhdistys järjesti yhteistyössä lahtelaisten vauvaperhetoimijoiden kanssa vauvanpäivän, jossa tarjolla oli niin vauvamuskaria, -jumbppaa, -pilatasta ja värileikkii kuin imetystietoa ja kantoliinaesittelyä. Tavattavissa oli myös esim. uni-, puhe- ja toimintaterapeutti.

Yhdistys pitää kerran kuukaudessa odottaville perheille Haikarakahvilaa, jossa on mukana vauvaperheiden parissa työskenteleviä ammattilaisia ja muita vierailijoita. Kahvilan syys- ja kevätkausi käynnistyvät odottavien yhteisillä vauvakutsuilla, baby showerilla.

Uudenkaupungin yhdistyksen lastenvaateompelutreffeillä syntyvät suloiset mekot, paidat ja bodit ja paikataan vaikka kuluneet housunpolvet. Kestovaippatreffeistä lähteneet ompelutreffit tarjoaa kerran kuussa harrastusaikaa käsitöistä kiinnostuneille. Jokainen tuo mukanaan omat kankaat ja muut tarvikkeet. Yhdessä jaetaan ideoita, annetaan vinkkejä ja tarvittaessa autetaan toisia. – Viiden tunnin treffit loppuvat aina kesken, yhdistyksestä kerrotaan.

Kiuruveden yhdistys iloitsee yhteistyökumppaneineen lokakuussa avautuneesta avokodasta. Kuoreeksi nimetyt kalastajien taukopaikan rakentamisessa ja kunnostamisessa auttoivat lukuisat talkoolaiset aina rakentamisen ammattilaisista päiväkotilapsiin. Avokota on tarkoitettu edistämään lasten ja nuorten kalastusharrastusta. Läheiseen jokeen on istutettu kirjolohia, joita päästiin heti avajaisissa jahtaamaan.

KERRO MUILLEKIN

Mitä mukavaa sinun yhdistyksessäsi tehdään? Kerro siitä lyhyesti kuvan kera ja lähetä osoitteeseen lapsemme@mll.fi

Puhikselle tukea

MLL:n yhdistysten puheenjohtajille ja varapuheenjohtajille suunnattu johtamiskoulutus käynnistyy 25.1.2020. Ilmoittaudu 10.1. mennessä.
▶ yhdistynetti.mll.fi

VASTAA JA VOITA

Kerro meille, mikä oli tämän lehden paras juttu. Samalla voit esittää juttuideoitasi. Vastaa netissä osoitteessa mll.fi/lukijakipailu. Voit lähettää vastauksesi myös postikortilla osoitteeseen: Lapsemme, PL 141, 00531 Helsinki.

Kirjoitathan korttiin osoitteesi ja puhelinnumerosi. Tietoja käytetään vain palkinnon arvonnassa.

Lähetä vastauksesi netissä tai postissa viimeistään 12.12.2019. Vastajien kesken arvomme kaksi Nivean tuotepakkausta. Arvo 40 euroa.

OTA EDUT KÄYTTÖÖN

Matkailu ja vapaa-aika

- Break Sokos Hotel Eden -kylpylä ja kuntosali
- Duudsonit Activity Park
- Elixia
- Hotelli Helka
- HopLop
- Ikaalisten matkatoimisto
- Ranuan eläinpuisto
- Sea Life
- SIIDA – Saamelaismuseo ja luontokeskus
- Ti-Ti Nallen koti
- Viking Line

Alennukset tuotteista ja verkkokaupasta

- addnature.fi
- decola.fi
- earlylearning.fi
- Instrumentarium
- GuardianX Technologies Ltd
- Jesper Junior
- larunmoms.fi
- leikkien.fi
- mydreamday.fi
- shadeshares.com
- Synsam
- vaapero.fi
- VM-Carpet Oy

Auto- ja välinevuokraus

- Hertz-autovuokraamo

Paikalliset edut

- MLL:n jäsenperheet saavat yleensä alennuksia mm. paikallisyhdistysten kerhomaksuista. Muista mahdollisista paikallisista jäseneduista yhdistyksesi tiedottaa jäsenkirjeissään ja nettisivuillaan.

Lapsemme-lehti

- 4 kertaa vuodessa, maksaville jäsenille.

MLL PÄHKINÄNKUORESSA

- 87 000 jäsentä
- 548 yhdistystä
- 10 alueellista piiriä
- Etsi oman alueesi yhdistys tai piiri:
▶ www.mll.fi/yhdistyshaku

- Keskusjärjestö
▶ www.mll.fi/yhteystiedot

Hyödynnä jäsenedut

ETU
10 %

MLL:n jäsenille 10 %: etu kaikista normaalihintaisista Leikkien.fi-verkkokaupan tuotteista. Edun saa lisäämällä ostoskorissa koodin "MLLjäsenille" ja kirjoittamalla kommenttikenttään oman MLL-jäsennumeron. Leikkien-kutsuilla ja Tampereen Leikkien outlet -myymälässä edun saa esittämällä jäsenkortin. Etua ei voi yhdistää muihin etuihin tai alennuksiin.

ETU
10 %

MLL:n jäsenille 10 %: etu Jesper Junior -lastenvaateliikkeiden normaalihintaisista tuotteista. Edun saa esittämällä jäsenkortin kassalla.

ETU
12 %

MLL:n jäsenille 12 %: etu Hotelli Helkan päivittäisestä hinnasta. Varaukset hotelliin verkkosivujen kautta, alennuskoodi: MLL19. Etua ei voi yhdistää muihin etuihin ja tarjouksiin.

Jäsenetujen tarkempi sisältö ja voimassaoloaika sekä lisätiedot muista jäseneduista
▶ mll.fi/jasenedut

Kysy jäsenyydestä

Voit lähettää sähköpostia osoitteeseen jasenpalvelu@mll.fi tai soittaa ti-to klo 9–11 numeroon **075 324 5540**. Muuttuneet yhteystietosi voit ilmoittaa täyttämällä lomakkeen osoitteessa
▶ mll.fi/jasenyys

DAP.FI
f i YouTube

DUUDSONIT ACTIVITY PARK -LIPUT
MLL:n JÄSENKORTILLA:

**KAKSI LIPPUA
YHDEN HINNALLA!**

Vanhemmille maksuton sisäänpääsy lapsen seurassa!

Tarjoamme edullisemman lipun. Etu ei koske lahjalippuja. Tarjous voimassa vuoden loppuun saakka.

**DUUDSONIT
ACTIVITY
PARK**

SEINÄJOKI IDEAPARK ESPOO ISO OMENA

Iloiset ja mutkattomat

TEKSTI ANU KYLVÉN KUVA JOHANNA LAAKKIO

Janika Helenius, 37, Somero

– Miso on rauhallinen ja empaattinen lapsi. Hän osaa ottaa toiset huomioon. Jos olemme kaupassa ja hän kysyy, saako nameja, hän haluaa samalla ostaa sisaruksillekin. Hän valitsee kullekin suklaalevyistä sen maun, josta tietää tämän tykkäävän.

Koulusta kerrotaan, että Miso auttaa mielellään toisia, esimerkiksi lainaa kynää, jos kaverilta puuttuu. Olin erityisen ylpeä, kun opettaja sanoi, ettei Miso kiussa eikä jätä ketään ulkopuolelle.

Vauvasta asti Miso on ollut hyväntuulinen naureskelija. Jo pienenä hän moikkaili kaupan kassalla ihmisiä, nauroi ja hassutti muita. Tilannehuumori iskee meihin molempiin. Kerran pesimme autoa, ja Misosta oli tosi hauskaa, kun en ylettynyt auton katolle harjaamaan.

Miso on tarkka ja tunnollinen ja ha-

luaa tehdä läksyt hyvin ja siistillä käsi-alalla. Yleensä hän tekee läksyt heti koulusta tultuaan. Itse en lapsena ollut aina niin tarkka läksyjen kanssa. Muistan, kun äiti tarkisti läksyjäni, kumitti jotakin pois tai ehdotti lisäämään jotain. Se harmitti, kun oli kiire kavereiden kanssa ulos.

Vaatepinot päätyvät kaappiin sääntillisesti, ja treenikamat, kuten lätkämaila, nappulakengät ja pallo, alkavat useimmiten löytää pakoilleen treenien jälkeen. Ehkä se kuuluu ikään, mutta välillä näistä pitää vielä muistutella. Lätkäkamoissa 8-vuotias toki tarvitsee apua, koska henkari pitää nostaa korkealle teknisen tilan naulakkoon.

Pelaamme paljon lautapelejä, ja ulkona potkimme palloa tai heittelemme frisbeegolf-kiekkoja koriin. Pelikentilläkin Miso on mutkaton ja iloinen tyyppi.

Miso Helenius, 8

– Äiti on kiva ja tosi hyvä laittamaan ruokaa. Tykkään etenkin sen makaroniruuisia. Ehkä voisin oppia äidiltä ruoanlaittoa joskus. Äiti on myös hyvä ajamaan autoa, voisin oppia häneltä myös sen.

Aiemmin äiti ohjasi tanssitunteja ja harjoitteli joskus kotona tanssia, se näytti kivalta.

Yhdessä menemme leikkipuistoon tai pelaamme Uno ja lautapelejä, kuten Afrikan tähteä. Unossa äiti on tosi hyvä, mutta minäkin voitan joskus. Vähän aikaa sitten pelasimme takapihalla jalkkista, minä olin maalissa ja äidillä oli tosi hauskaa. Kun minä pelaan jääkiekkoa, äiti on usein katsomassa. Joskus hän huutaa kaukalon reunalta, että hyvä Miso. Äiti kehuu ja kannustaa muutenkin paljon.

Välillä äiti auttaa koulutehtävissä. Pyydän apua, jos on jotain vaikeampaa.

NUORTEN

**Sun jutuille
on väliä.**

nuortennetti.fi

Tietoa, tekemistä, testejä, keskusteluja.

Lasten ja nuorten puhelin

p. 116 111. Soita, kirjoita, chattaa, kysy apua.

Oppi&ilo

Anna
lahjaksi
ilo

KÄÄRI PUUHA
PAKETTIIN!
MILLIN JÄSENE
SAAT - 10%
HINNOISTAMME,
KUN TILAAT
OSOITTEESTA
OPPIJAILO.FI
KOODILLA
MILL2019

Pelit, puuhut ja kirjat oppijailo.fi